БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 40 (11638) | 1968 оной февралиин 16, пятница | Сэн 2 мүнгэн

…ДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

…БЛИКЫН АРАДАЙ ХИНАЛТЫН ЗУРГААНУУДАЙ ЭДЭБХИТЭДЫЕ БУРЯАДАЙ …РХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

…ндэхи хиналтын органуудай 50 жэлэй …тэй дашарамдуулан, арадай хиналтын …үдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанай …дай АССР-эй Верховно Соведэй Прези…дэлэй грамотаар доро дурсагдаһан нү…аха:

… Георгий Демидович — Бэшүүрэй аймагай …ай совхозой экономист-плановик, арадай …лэгэй түрүүлэгшэ;

… Николай Павлович — Кабанскын аймагай целлюлозно-картонной комбинадай ба…ай начальник, арадай хиналтын бүлэгэй …

… Иван Михайлович — Улаан-Үдын вагон…гонуудые шалгагша, депогой арадай хи…гэй түрүүлэгшэ;

… Бальжима Жигмитовна — Мухар-Шэ…гай Суулгын совхозой тугалшан, совхозой …алтын бүлэгэй гэшүүн;

Лабыгин Михаил Ильич — Зүүн Сибириин культурын институдай ахалагша багша, Улаан-Үдэ городой арадай хиналтын комитедэй штатнабэшэ таһагые даагша;

Ламатханов Павел Чойдонович — Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой электрик, колхозой арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ;

Метляев Павел Кузьмич — пенсионер, Загарайн аймагай арадай хиналтын комитедэй гэшүүн;

Муруев Семен Гаврилович — Республиканска больницын шүдэнэй техник, больницын арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ;

Николаев Александр Матвеевич — Сэлэнгын аймагай аймпотребсоюзай бэлэдхэлэй конторын директор, аймпотребсоюзай арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ;

Шарипов Габис Шарипович — Буряадай барилгын управлениин № 3 СМУ-гай слесарь-электрик, арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

…-Үдэ город, Соведүүдэй байшан
… оной февралиин 15.

…АБАН ЖЭЛЫЕ — БОЛЗОРҺОО УРИД!

ҺАРЫН ДҮН

Түмэр замай Загарай станциин коллектив табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсожо, арга боломжоёо хэрэглэн ажаллана.

Һаяхан эндэ январь һарын дүн гаргагдаа. Ашаа буулгаха түсэб 114,6 процент, ашаа тээхэ даабари 103 процент дүүргэгдээ.

Людмила Иннокентьевна Малахеевагай хүтэлбэриилэг халаан станциин түмэр замшадай дунда түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр үнгэрһэн жэлэй туршада ажалдаа нэгэшье голодоһо гаргаагүй юм.

Л. МИНЧЕНКО.

ҮБЭЛШЬЕ ЭЛБЭГ ҺҮН

…овхозой Михайловка …алиин фермэ бүри һая …алы соогоо эгээл гээг…ан юм. Һү һааха, гү…даха түсэб, даабаряа …й, үхэр малайнь ашаг …һэн.

…үедэ эндэхи һаалишад, …агаа фермые даагша …йлов ажал хүдэлмэрөө …арүүлха, гээгдэлһээ га…бага бэшэ оролдолго …ту совхозой дирекци, …шал горитой туһалам… байна. Нэн түрүүн … тэжээл бүйлүүлхэ ту…дсэлай цех тодхогдоо, …үнөө эндэ сүүдхэдээ 6 …номон гидролизно аргаар …ажа. Эһээгдэжэ, 280 …дэ дуран соонь эдю…лоо.

Эдэ бүгэдын ашаар фермэдэ үнеэдэй һү хараа байса дээшэлбэ. Жэшээлхэдэ, нёдондо январь соо эндэ бухыдөө 100 центнер һүн һаагдаһан байбал, байгша оной январьда 150 центнер һүн абтаа. Февраль соошье һү һаалинь улам дээшэлжэ байна. Фермын түрүү һаалишад М. Павлова, Е. Романенко, М. Александрова гэгшэд үдэртэ үнеэн бүриһөө 7—8 литр хүрэтэр һаана.

Бухыдөө совхоз үнгэрэгшэ январь һарада гүрэндэ 413 центнер һү худалдаха байбал, 415 центнер худалдаа. Февралиин түрүүшын 15 хоногой дүн дээрэһээ харахада, энэ һарын түсэб баһал үлүүлэн дүүргэгдэхэ аргатай. Ондоогоор хэлэбэл, һү һааха, гүрэндэ худалдаха түрүүшын кварталай түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ арга боломжын гүйсэд бии байһаниие энэ гэршэлнэ.

Д. БАТОМУНКУЕВ,
Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой главна зоотехник.

Республикын ажахынуудай гүрэндэ мяха, һү худалдажа байһан тухай

1968 оной февралиин 12-ой мэдээн

(түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймагууд	МЯХАН: тушаагдаһаниинь	МЯХАН: 1967 онтой жэшэхэдэ	ҺҮН: тушаагдаһаниинь	ҺҮН: 1967 онтой жэшэхэдэ	ҺҮН: үнеэн бүриһөө тушаагдаһаниинь (кг.)
Баргажанай	120	147	43	109	57
Бэшүүрэй	94	107	35	93	98
Зэдын	99,9	97	46	93	107
Яруунын	159	163	41	105	80
Баунтын	117	167	52	93	77
Загарайн	63	100,5	35	85	92
Захааминай	157	109	49	96	—
Кабанскын	81	150	39	109	110
Прибайналиин	164	125	39	107	122
Хэжэнгын	123	114	32	85	63
Хяагтын	104	129	48	107	110
Мухар-Шэбэрэй	80	178	36	84	91
Сэлэнгын	211	263	49	96	160
Түнхэнэй	135	143	43	102	82
Ахын	—	—	43	85	—
Улаан-Үдын	126	222	44	109	146
Хориин	104	100,6	34	84	66

…РЫН АРГААР

…-ҮДЫН АЙМАГ. …ай хүдэлмэри хүнгэр… «Улаан Оронго» кол…эй фермэдэ «ДА-ЗМ» …нэ агрегат тодхогдо… электрын аргаар һааг…обо. Тиимэ агрегат …нь колхоз, совхозуу… барилхы кадрнуудые … хүдөө ажахын техни… ехэхэн туһаламжа …

…үедэ тус фермэдэ 17-… үнеэд оньһон аргаар … байна. Шэнэ аргаяа …эглэбэл, оронгынхид …тээсыс һурагтүй дээ… һүнэй өөрынь үнэ …ой хямдаруулха арга…

Т. ЦЫРЕНОВ.

…Цыпэл хоёрнай урин …йн гартай юм агша гү. …дэнэй абаһан хурьгал … ондоохон, һэргэлэн. …уланууд байдаг» гэжэ … зон магтадаг. Цыпэл … Сэсэг Дондокова …минай аймагай XXII …ын нэрэмжэтэ колхо… хонишон Цырен Бор…нарада гурбадахи жэ… абалсана. Мүнөө тэ… гаран хурьта абаад, …арза хоролтогүйгөөр … Зураг дээрэ: (зүүн …) Н. Борщонова, С. Дон…

…ЖИЛОВАЙ фото.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДТЭ ЛЕНИН ШЭНГЕЭР ХАНДАХА!

Н. Б. ПИВОВАРОВ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ

Ажалшадай хүсэл ба хэрэгсэлнүүдтэ анхаралтайгаар хандаха, албан хойрог, назгай нобшо ябадал гаргадаг ушарнуудта эбсэшэгүйгөөр хандаха, социалис хуули ёһо ба гражданинуудай эрхэнүүдые эбдэһэнэй түлөө гэмтэ нюурнуудые хатуугаар хэһээхэ гэжэ Ленин багшамнай һургадаг һэн.

Лениэй тэрэ захяа заабариие хүтэлбэри болгон, Коммунис парти ба Советскэ правительство ажалшадай бэшэгүүд ба мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэ, тэдээн тушаа хэмжээ абаха хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулдаг байна. Коммунис партимнай, манай правительство энэ ажалые партийна, советскэ, профсоюзна, комсомолой эмхинүүдэй, министерствэнүүд ба зургаануудай, ажахын органуудай тон шухала ажалынь гэжэ ходо онсолон тэмдэглэдэг байна.

«Ажалшадай бэшэгүүдые хаража үзэхэ, тэдэниие хүлеэн абаха ажал һайжаруулха тухай» 1967 оной сентябрьда абтаһан партиин Центральна Комитедэй тогтоол дотор ажалшадай бэшэгүүдые, мэдүүлгэ ба гомдолнуудые хаража үзэхэ талаар ленинскэ ёһо гуримуудые нарин нягтаар сахиха, тэрэ ажалай түлөө предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ эрилтэнүүдээ шангадхаха шухала гэжэ дахинаа тэмдэглэгдэһэн байгаа.

Иимэ эрилтэнүүдые табихадаа партимнай ажалшадай бэшэгүүд гээшэ олониитын һанал бодол элирхэйлхэ, орон соохи байдалые харуулха эшэ үндэһэн байхын галуур парти ба арадай хоорондохи холбоо барисаа бэхижүүлхэ, гүрэнэй ажал хэрэг хүтэлбэрилгэдэ улад зоной хабаадалсаха шухала формонуудай нэгэниинь болоно гэжэ тоолоно ха юм.

Промышленна предприятинуудай, худалдаа наймаанай, транспортын, хүдөө ажахын, улад зониие ажаһуудалай-соёлой талаар хангалгын ажал хэрэгые һайжаруулха гэһэн хүсэл зориг тэдэ бэшэгүүд дотор байдаг юм. Тэдэ бэшэгүүдые ябуулһан хүнүүд ажахын ба соёл гэгээрэлэй байгуулалтада үзэгдэдэг дутагдалнууд тухай бэлэлэг, өөһэдтэнь гү, али ниитын ажал хэрэгтэ хабаатай элдэб асуудалнуудые табидаг байна.

Манайшье республикын партийна, советскэ, ажахын зургаануудта, газетэнүүдэй редакцинуудта олон тиимэ бэшэгүүд ородог.

Жэшээлхэдэ, нүхэр Н. Комарова «Правда Бурятии» тэжэ газетэдэ байгаалиие хамгаалха тушаа шухала асуудал табиһан байна. Манай республика дотор гүрэн түрын удха шанартай энэ хэрэгтэ ехэхэн дутагдалнуудай бии байһые тэрэ нүхэрэй статья дотороо харагдана. Нүхэр Комаровагай статья дотор нэрлэгдэһэн эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд байгаали хамгаалха тухай хуули нанtинаар сахиха, дутагдалнуудые зайсуулха талаар хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Тусхайта пенсионер В. С. Окунев республикын правительствада эльгээһэн бэшэг соогоо уһанай түлөө, мүн коммунальна бусадшье хангалгын түлөө Улаан-Үдэ хотодо ондо ондоо түлбэри абадаг байһан тухай бэшэһэн байгаа. Энэ асуудалые хаража үзэхын тула тусхай комисси байгуулагдажа, хожомынь тэрэ асуудал республикын Министрнүүдэй Соведтэ, РСФСР-эй правительствада зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм. Тэрэнэй ашаар коммунальна хангалгын түлөө доошолуулагдаһан, нэгэ янзын үнэ сэнгүүд тогтоогдоһон байгаа.

Социалис зөөри хулгайлһан хэдэ хэдэн баримтануудые элирүүлхэдэ, эмнэлгын зургаануудай ажал хүдэлмэридэхи, худалдаа наймаа эмхидхэлгэдэ, соёлой ба ажаһуудалай талаар улад зониие хангалгада тохёолдодог зарим дутагдалнуудые зайсуулхада ажалшадай бэшэгүүд ба мэдүүлгэнүүд туһалһан байна.

Ниитын хэрэгэй түлөө совет хүнүүдэй харюусалгын али шэнээн дээшэлһые, тэдэнэй политическэ эдэбхи хэшээлэй ургаһые дээрэ дурсагдаһан баримтанууд харуулна.

Эгээл тиимэһээ улад зоной тэрэ ехэ эдэбхи хэшээлые улам дээшэлүүлжэ, ажалшадай бэшэгүүд тушаа хэмжээ саг соонь абажа, тэдээнэй асуудалнуудта, дурадхалнуудта анхаралтайгаар хандажа байха шухала.

Һүүлэй үедэ олохон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд энэ талаар мэдээжэ ажал хүдэлмэри хэһэн, ажалшадай бэшэгүүдтэ урдынхида оробол һурагтүй анхаралтайгаар хандадаг болоһо байһан байна.

Жэшээлхэдэ, Финансынуудай министерствэдэ тэрэ асуудал аппаратай, партийна организациин суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг. Мүн энэ министерство мэдэлдэ байгаа эмхи зургаануудта ажалшадай бэшэгүүдэй хэр зэргээр харагдадаг байһые шалгадаг байна.

Энэ министерствэдэ ороһон бухы бэшэгүүд тогтоогдомол саг болзор соо харагдадаг. Тэдэ бэшэгүүдтэ тодорхой харюунууд үгтэдэг. Тиимэ дээрэһээ гражданинууд нэгэл асуудалаар оло дахин хандадаггүй байна.

Октябрьска, Баргажанай, Кабанскын ба ажалшадай депутадуудай районно, аймагуудай ба городской Соведүүдэй бусадшье гүйсэдкомууд ажалшадай бэшэгүүдтэ анхаралаа ехээр хандуулдаг. Жэшээнь, Октябрьска райсовет энэ асуудалаар районойнгоо предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоо дууладаг, үлэмжэ шухала бэшэгүүд ба мэдүүлгэнүүд гүйсэдкомой заседанинууд дээрэ харагдадаг байна.

Загарай ба Хяагтын аймагуудта аймсоведүүдэй гүйсэдкомуудай зарим таһагуудай дэргэдэ ниитын инспекторнуудтай бүлэгүүд байгуулагдаба. Ажалшадай мэдүүлгэнүүдые, гомдолнуудые шалгажа үзэлгэдэ, бэшэгүүд дотор табигдаһан зарим асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тэдэ бүлэгүүд ехэ туһаламжа үзүүлдэг.

Энэ шухала асуудал Соведүүдэй сессинүүд дээрэ, саг үргэлжын комиссинуудта, партийна ба профсоюзна организацинуудта бүрил олоор хэлсэгдэдэг болоҗо байна.

Гэхэтэй хамта энэ ажалда ехэхэн дутагдалнууд бии. Энэ ажал КПСС-эй XXIII съездын табиһан эрилтэнүүдтэ үшөө хүрөөдүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Гүрэнэй зарим эмхи зургаанууд ажалшадай бэшэгүүдые, мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэ зуураа, унжагай нобшоор, ёһо тэдыгээр хандаха ушар гаргадаг. Улад зоной гомдолой шалтагаануудые зайсуулха тушаа зохид таатай хэмжээнүүд абтадаггүй. Тиимэ дээрэһээ, ажалшадай талаһаа бэшэг ба мэдүүлгэнүүд бүри олоор ородог, нэгэл асуудалаар оло дахин мэдүүлгэ барихыень хүн зониие баадхадаг байна.

Жэшээнь, ажалшадай хүдэлмэридөө онохо, ажалһаа бусаха саганаа автобусоор һаадгүйгөөр хангаха гүйлтатайгаар Буряадай харгы замай управлениидэ Онохой тосхоной хүн зон нэгэтэ бэшэ хандаһан байгаа. Гэбэшье энэ управлениин хүдэлмэрилэгшэд тэрэ гүйлтыень хангаха ябадалһаа элдэб шалтагаанаар улаан саг соо хүлжэдэг байба. Тээд партиин обкомой хамааралсаһанай һүүлээр лэ энэ управлени хэмжээ абаһан байха юм.

Магазинда тогтоогдомол сагһаа гадуур ажаллаһанайнь түлөө мүнгэ түлэхые гүйжа хандаһан В. И. Попова гэгшын гомдолые хаража үзэхэ зуурал, Буркоопсоюзай болон Түнхэнэй сельпогой хүдэлмэрилэгшэд хаһашагүй нобшо ябадал гаргаһан байна. Үнгэржэ ерэхэдээ, иимэ гомдол барижа байха юм һаа, ажалһаа гара гэжэ тэрэ эхэнэртэ хэлэгдэһэн байгаа. Имагтал дээдэ зургаануудай, түбэй нэгэ газетын редакциин хамааралсаһанай һүүлээр нүхэр Поповагай эрилтэ хангагдаһан байба. Энэ аягүй ушар жалһаа үлүү саг соо унжагайрһан байбашье, тэрэнэй түлөө зэмэтэй хүнүүд хэһээгдээгүй.

Мүн баһа хэнэй тухай бэшэгдээ һэм, тэрэл хүндэ өөртэнь ажалгадай гомдолые хэмжээ абахын тула эльгээжэрхидэг ушарнууд бии. Тиимэ баримтанууд ниитын гурим сахилгын, хүдөө ажахын министерствэнүүдтэ, Хориин аймагай Соведэй гүйсэдкомдо үзэгдэһэн байна. Иимэ тон буруу хандалгада ажалшад зүйтэйгөөр дураа гутадаг, иимэ хандалгань мэдүүлгэнүүд дотор табигдаһан асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэдэ энэнь һаад хэдэг байна.

Хэдэ хэдэн предприятинуудта, эмхи зургаануудта ажалшадай мэдүүлгэнүүдые, гомдолнуудые бүридхэхэ, хадагалха талаар эмхи гуримгүй байдалтай. Энэ хүдэлмэриин түлөө харюусалгатай хүнүүд байдаггүй.

Ажалшадай бэшэгүүдые, мэдүүлгэнүүдые хаража үзэлгэдэ ёһо тэдыгээр хандадаг, энээниие унжагайруулдаг ушарнууд үсөөн бэшэ бии.

Республикын түбэй архивай хүдэлмэрилэгшэд Д. Н. Ажеев гэгшэһээ ороһон мэдүүлгые дүрбэн һара шахуу дарaжа байһан байна.

Сүүдэй зургаанууд энэ мэтын дутагдалнуудтай тэмсэхэ ёһотой байһан мүртөө, өөһэдөө унжагай нобшо ябадал гаргадаг. Жэшээлхэдэ, дүрбэн үхи хүбүүдтээ алимент абаха тухай мэдүүлгэ Яруунын аймагай сүүдтэ бариһан Е. Дагаева гэгшэ аяар 4 һара болоҗо, имагтал республикын прокуророй хамааралсаһанай һүүлээр тэрэ бэшэгтээ харюу абаһан байгаа.

Ажалшадай бэшэгүүдые, мэдүүлгэнүүд ба гомдолнуудые хаража үзэхэ, хэмжээ абаха талаар ажал хүдэлмэри эрид һайжаруулха, дутагдалнуудые түргэнөөр зайсуулха хэрэгтэй болоод байна.

Энэ асуудалые тээсгэн партиин обкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэһэн байгаа. КПСС-эй ЦК-гай заабаринуудые үндэһэ болгон, партиин обкомой бюро тэрэ ажал нарижуулан һайжаруулха талаар хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые хараалһан, энэ ажалые эмхи гуримтай болгохыень партиин районно ба городской комитедүүдые, нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые, министерствэнүүдые ба зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые, профсоюзна ба комсомолой эмхинүүдые уялгаһан байна.

Гүрэнэй ба ниитын бухы эмхи зургаанууд гражданинуудай бэшэг ба мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэ талаар тогтоогдомол гуримуудай тэдэнэй мэдэлэй предприятинуудта, эмхи зургаануудта хэр зэргээр сахигдажа байһыень ходо шалгажа байха. Мэдүүлгэнүүд ба гомдолнуудые шалгажа үзөөд, хэмжээ абахын тула өөһэдынгөө хүдэлмэрилэгшэдые ябуулжа байха, эдэбхитэдые энэ ажалда олоорнь хабаадуулжа байха ёһотой.

Соведүүдэй сессинүүд дээрэ, гүйсэдкомуудай заседанинуудта, ажалшадай суглаануудта, предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй, нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай тоосоое энэ асуудалаар дуулаха гээшэ шухала хэрэг болоно.

Ажалшадай бэшэгүүдые, мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэдэ, тэрэнэй уг удхые гүнзэгыгөөр уудалан шалгаха, ямар шалтагаан дээрэһээ гомдолнууд орооб гэжэ элирүүлхэ, тэдэ шалтагаануудые зайсуулха тушаа хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

Газетэнүүдэй редакцинууд, радио дамжуулга ба телевидениин комитет, «Знание» бүлтэм, юстициин хүдэлмэрилэгшэд советскэ хуули ёһоной асуудалнуудаар лекцинүүдые, консультацинуудые, хөөрэлдөөнүүдые, дамжуулгануудые ходо хэжэ байха болоно. Газетэнүүд уншагшадай бэшэгүүдые ходо толилхынгоо хажуугаар ажалшадай бэшэгүүдые хаража үзэхэ талаар дутагдалнуудые элирүүлэн шүүмжэлжэ байха ёһотой.

Нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай, министерствэнүүдэй, зургаануудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй уялгань — партиин XXIII съездын эрилтын ёһоор ажалшадай бэшэгүүдтэ хандаха ябадал болоно.

…ФРГ-дэ байдаг элшэн сайдта СССР-һээ …байдаг элшэн сайдай эльгээһэн бэшэг

…риндэ ФРГ-гэй хуули …нуудые хэдэг тухай …гые США-һаа ФРГ-… сайдта СССР-һээ … элшэн сайд П. А. Аб…лиин 14-дэ эльгээтээ. …гэжэ хэлэгдэнэ. Дүр…гаһан шиидхэбэриин … ФРГ-гэй захиргаанда … тэрэнэй газарайнь … Баруун Берлин ту… правительствын эрил…даг байһанда совет… бэшэ анхарал хан… Баруун Берлиндэ … хуули бусын ябуулга… жэлэй турша соо бүри … байха юм.

…Берлин тушаа ФРГ-гэй … зэрхэт түримхэй …рэнэй гадаадын-поли… бодолой юрэнхы шэг…лжа үгэнэ. Энэ ха… ямар удхатайб гэхэдэ, …ардуу шанга байдал …тэ туһалхые хүсэ…уулдаг болобошье, …тельство Европодохи …лые хубилгаха тухай …ашалһан зангаараа.

…Берлиндэ ФРГ-гэй хуули …нуудые хэжэ байха… … зэмдэлгын засаг… … буруушаалта хэ… … хэрэгсээнгүй байжа … гээ бэшэг соо тэмдэглэгдэнэ. Иимэ хараа бодол хадаа Баруун Берлин ФРГ-гэй газар бэшэ, тэрэниие федерации хүтэлбэрилжэ шадахагүй гээд США-гай түлөөлэгшэдэй нэгэтэ бэшэ хэһэн мэдүүлтэнүүдтэй таарал даhагүй.

Баруун Берлин тухай асуудалаар өөрынгөө баримталдаг хараа бодолые Советскэ правительство нэгэтэ бэшэ яһала эли тодоор тайлбарилһан байна. Тиимэһээ федеративна республикада ямаршье аргаар Баруун Берлиниие нэгэдүүлхэ, Европодохи оршон байдал һайжаруулан заһаруулха, Европын арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ эрмэлзэлтэнүүдтэ тааруугүйгөөр тэрэниие хэрэглэхэ ябадал Советскэ Союзай гаргуулхагүй байһаниинь яһала эли тодо гэжэ найдажа болохо байна.

Дээрэ найруулагдаһан һанамжые США-гай тала ойлгохо, тусгаар политическэ байгуулалта болоһон Баруун Берлинэй ёһо гуримые ФРГ-гэй хуули бусаар халдан оролгоһоо хамгаалхаар зохихо хэмжээнүүдые абаха гэһэн этигэл найдабари советскэ элшэн сайд түгэсхэлдөө элирхэйлэн мэдүүлээ.

* * *

Мүн иимэ бэшэгүүд Великобританиһаа ФРГ-дэ байдаг элшэн сайдта, тэрэшэлэн Францаһаа ФРГ-дэ байдаг элшэн сайдта эльгээгдээ.

(ТАСС).

ҺҮҮЛЭЙ ҺОНИН

Агуухэ Октябриин түйлалтануудые табин жэл соо сахин хамгаална

Совет арадай ба бухы түрүү хүн түрэлтэнэй ажабайдалдахи гайхамшагта үдэртэ — Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй табин жэлэй алдарта ойдо зорюулагдажа, ойн баярай сэрэгэй-научна конференци Москвада, Совет Армиин М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ Центральна байшан соо февралиин 14-дэ нээгдээ.

Обороныn министр, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко конференциие нээһэн байна.

«Агуухэ Октябриин түйлалтануудые СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд хамгаална» гэһэн элидхэл Советскэ Союзай маршал М. В. Захаров конференци дээрэ хээ. «КПСС-эй хүтэлбэреэр — Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй хүсэ шадалай гол эшэ үндэһэн болоно» гэһэн элидхэл армиин генерал А. А. Епишев хээ. «Социалис гүрэнүүдэй арминуудтай Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы харилсаа холбоон» гэһэн темээр Советскэ Союзай маршал И. И. Якубовскиин хэһэн элидхэл мүн лэ шагнагдаа.

(ТАСС).

Партиин дайшалхы туһалагшад

Коммунис байгуулалтын программые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэнь Коммунис партиин ба Советскэ правительствын найдамтай туһалагшанар болгошо олон миллион арадай хинагшадые мүнөө өөрынгөө зэргэдэ нэгэдүүлдэг хиналтын органуудай манай орондо байгуулагдаһаар 50 жэл гүйсэбэ.

Энэ гайхамшагта үдэртэ зорюулагдажа, ниислэлэй ажалшадай, олониитын түлөөлэгшэдэй, арадай хиналтын органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ба эдэбхитэдэй баярай суглаан Москвада болоо.

Коммунис партиин ба Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд суглаан дээрэ байлсаа.

СССР-эй арадай хиналтын комитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ, бүлэгүүд ба постнуудай гэшүүдтэ, бухы эдэбхитэдтэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалгые КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. С. Соломенцев суглаарагшадай нэрьемэ альга ташалган доро уншаа.

(ТАСС).

Арадай ажахын шухала һалбари

Хангалгын албан арадай ажахын томо оньһожоруулагдаһан һалбари болохо ёһотой. КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд соо иигэжэ хэлэгдэнхэй. Тус зорилгые хүсэдөөр шиидхэхын тулада һаяын саг соо юу хэхэ шухалаб? Россиин Федерациин ажаһуудалай талаар хангалгын предприятинуудай эдэбхитэй хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан тус асуудалда зорюулагданхай. Энэ суглаан февралиин 14-дэ ниислэлдэ нээгдээ.

(ТАСС).

Грециин патриодуудта интернациональна талархалга ба дэмжэлгэ

СССР-эй Журналистнуудай союз, Грециин демократуудтай һанал нэгэдэлгын советскэ комитет совет ба хариин корреспондентнүүдтэ зорюулан, февралиин 14-дэ пресс-конференци эмхидхээ. Фашис алалга хюдалгын боложо байһан Грециһээ мултаран гаража шадаһан патриодууд К. Колзиас, Н. Антеос, А. Воязос, Г. Бейкос гэгшэдтэй журналистнууд уулзаа.

Политическэ хэрэгээр хаалтада һуугшадые абархын, концлагерьнуудые усадхахын, зоболго туляалга болюулхын, Грецидэ демократическа эрхэ сүлөө һэргээхын тулада бүхы оронуудай олониитын хүсые бүри ехээр элсүүлхыень халуунаар уряалан, хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ пресс-конференци … үгэ хэлэгшэд хандаа.

(ТАСС).

ХИЛЫН саанаһаа

МНР-тэ оньһожоруулга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой хартаабха тарижа ургуулдаг гүрэнэй ажахынуудта бухы полевой хүдэлмэри мүнөө жэлдэ анха түрүүн үргэлжэ дээрээ оньһожоруулагдаба. Энэ зорилгоор хартаабха хуряалаг бүтээсэ ехэтэй олон тоото комбайнууд, хартаабха таридаг ба бусад хүдөө ажахын машинанууд Советскэ Союзһаа худалдажа абтаа.

Советскэ выставкэ Пакистанда нээгдэбэ

РАВАЛПИНДИ. (ТАСС). Советскэ Союзда гэгээрэлэй хэрэгэй ямараар табигдаһые харуулһан выставкэ Равалпиндиин гүрэнэй эхэнэрнүүдэй колледждэ нээгдээ. Урду ба англи хэлэн дээрэ оршуулагдаһан дээдэ һургуулинуудай учебнигүүд выставкэ дээрэ табигданхай, гэгээрэлэй талаар совет арадай туйлаһан амжалтануудые харуулһан фотовитринэнүүд эмхидхэгдэнхэй.

ГВИНЕЙДЭ СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ҮГЭҺЭН БЭЛЭГ

КОНАКРИ. (ТАСС). Советскэ правительствын бэлэгые — элдэб түхеэрэлгэ болон транспортые Гвинейн информационно албанай газарта дамжуулан үгэлгын ёһолол Гвинейн ниислэлдэ февралиин 13-да болоо.

Мозамбигай патриодуудай амжалта

ДЭР-ЭС-САЛАМ. (ТАСС). Мозамбигай сүлөөрэлгын фронтын (ФРЕЛИМО) сүлөөрэлгын армиин частьнууд Ньяса провинцида Португалиин сэрэгэй лагериие усадхаа, ехэ хэмжээнэй һомо хэрэгсэл буляажа абаа. Энэ ябуулгын үедэ 50 африкан патриодууд сүлөөлэгдэһэн байна.

БУРЯАД ҮНЭН

Арадай Хиналта

№ 2 (33)

Агуухэ Октябриин революциин мандаһан түрүүшын жэлдэ В. И. Ленин «Хүдэлмэришэдэй хинагшад тухай» тогтоол баталан абажа, промышленна предприятинуудта болон ажахын эмхи зургаануудта үргэноөр нэбтэрүүлхыень уряалһан юм. Тус тогтоол хамтын зөөридэ обтогшодые хазаарлаха хэрэгтэ, дайнай һүүлэй жэлнүүдэй хүшэр хүндэ ажахые һэргээн бодхоохо ябадалда зайлашагүй ехэ нүлөө үзүүлһэн байна. В. И. Ленин хүдэлмэришэдэй хиналта тогтоохо доо гүрэн түрын социалис хиналтын бии болохо хэрэгтэ үндэһэ табиһан болоно.

1918 оной январиин 31-дэ Хинагшадай Центральна коллеги, нютагай Совэдүүдэй хиналта-бүридхэлэй коллеги, хинагшадай комисси бии болгохо тушаа Ленинэй гар табилгатай Совнаркомой декрет гараа һэн. Энэ байдал мандуулха хэрэгтэ социалис хиналтын ехэ үүргэтэй байһыень В. И. Ленин нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэһэн юм.

Социализм байгуулха агуухэ түсэбүүдые дүүргэхэ ябадалда, дайнай, һүүлэй жэлнүүдтэ парти, правительствамнай социалис хиналтын үүргые улам дээшэлүүлхын тула саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргажа байгаа.

Хинагшадай органуудта дүй дүршэлтэй, нэрэтэй түрэтэй болоһон мэргэжэлтэд болон партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд эльгээгдэдэг һэн. Хинагшадай органуудай толгойлогшоор гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшад В. В. Куйбышев, Г. К. Орджоникидзе, Я. Э. Рудзутак, А. Д. Цюрупа, А. А. Андреев, Н. В. Шверник, Е. М. Ярославский гэгшэд хүдэлһэн түүхэтэй.

ДЭЛИСЭЕЭ УЛАМ ҮРГЭДХЭ[...]

СОВЕТ АРАДАЙ ХИНАЛТЫН ЗУРГААНУУДАЙ АНХАН ТОГТОҺООР 50 ЖЭЛ ГҮЙСЭБЭ

1962 оной һүүл багаар партийно-гүрэнэй хиналтын орган бии болгогдожо, парти, правительствын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһыень нарин нягтаар шалгаха, социалис экономико хүгжөөлсэхэ, социалис журам зүбөөр сахилсаха хэрэгтэ шударгыгаар хабаадалсаха олон тоото коммунистнууд, партийна бэшэ хүдэлмэрилэгшэд хабаадуулагдаа бэлэй.

1965 ондо үнгэргэгдэһэн партиин КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленум дээрэ партийно-гүрэнэй хиналтын органиие арадай хиналтын орган болгохо тушаа тогтоол абтаа һэн. Тиигэжэ арадай хинагшадай үүргэ һураггүй дээшэлээ. Мүнөө үедэ арадай 7 миллион хинагшад тоологдоно. Тиихэдэ арадай 900 мянган хинагшадай бүлэг, постнууд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байнхай. Тэдэнэр хаанашье байхадаа хамтын зөөриие арьбадхахын түлөө оролдодог, өөһэдөө ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг байха юм.

1963 оной эхиндэ КПСС-эй обкомой болон Министрнүүдэй Совэдэй партийно-гүрэнэй хинагшадай комитедүүд, бүлгэмүүд болон постнууд болгогдон эмхидхэгдээ һэн.

Республикымнай арадай хинагшадай комитедтэ штатна балайшье олон зон хүдэлдэггүй. Гэбэшье 1650 эдэбхитэйбди. Предприятинуудта, колхоз, совхозууд болон элдэб эмхи зургаануудта арадай хинагшадай 1392 бүлэг, 1500 пост хүдэлнэ. Хамта 20857 хүн хабаадана. Тэдэнэй хахадһаань ехэнь коммунистнууд, комсомолецууд, тиихэдэ 30 процентнь эмэгтэйшүүл юм. Колхоз, совхозууд, предприятинууд баян дүй дүршэлтэй, бэлэдхэл һайнтай мэргэжэлтэдые, ажалай түрүүшүүлые арадай хинагшадаар табидаг байна. Тэдэнэй тоодо РСФСР-эй Верховно Совэдэй депутат, Социалис Ажалай Герой Г. Г. Цыремпилова, Буряадай АССР-эй Верховно Совэдэй депутат, Социалис Ажалай Герой А. П. Кудряшев, Буряадай АССР-эй Верховно Совэдэй депутат, Социалис Ажалай Герой Ш. Л. Цыремпилова, Социалис Ажалай Геройнууд П. Б. Жалсанова, Е. П. Бутаков гэгшэд оролсоно. Зэдын аймагай XX партсъездын арадай хинагшадай бүлэгтэ XXIII партийна съездын делегат нүхэр В. П. Каленов яһала эдэбхитэй хүдэлдэг. Республикымнай арадай хинагшадай тоодо Буряадай АССР-эй 8 депутат, нютагай Совэдэй 1427 депутат ородог. Жэшээтэ һайн ажалайнгаа, үндэр амжалтынгаа түлөө 1966 оной туршада соо 250 арадай хинагшад Советскэ Союзай орден, медальнуудаар шагнагдаа. Тэдэнэй дунда Ленинэй ордендо хүртэһэн депутат Е. М. Павлов, Ю. Н. Дамбаева, М. Ф. Туробова, Ж. Г. Соктоев гэгшэд бии.

Хинагшадай органдо үни удаан саг соо амжалтатай һайнаар хүдэлжэ, пенсидэ гараһан нүхэд олон. Һайн һайхан үгөөр тэдэниие амаршалан, нэгэ хэдыень эндэ дурдаха хүсэл түрэгдэнэ. Р. С. Сафронов, В. Р. Боянова, И. И. Логушкин, К. Т. Барабанов, К. Ф. Воронцов, М. С. Соломенный, А. Т. Чаадаев, К. М. Мадаев, М. Г. Гершевич, П. К. Метляев, И. И. Меньшиков гэгшэд эрмэлзэл хүсэлөө элсүүлэн, эршэтэй һайнаар хүдэлһэн. Областной партийна организациин хүтэлбэри доро республикымнай арадай хинагшадай орган горитойхон хүдэлмэри ябуулаа.

Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис уялганууддаа республикымнай промышленна предприятинууд болон колхоз, совхозууд нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ. Хаа хаанагүй олоор барилганууд хэгдээ, арад зоной һуудал байдал жэшээгүй һайжараа. Эдэ бүхы амжалтануудые туйлаха хэрэгтэ республикымнай арадай хинагшадай комитедүүдэй, бүлэгүүдэй, постнуудай оруулһан хубита ехэхэн байха.

Һүүлшын хоёр жэлэй туршада арадай хинагшадай комитедүүд 2000 шалгалта хэжэ, олон янзын дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлһэн байна. Ажалай журам эбдэлгэтэй, харюусалгата ажалдаа хайша хэрэгээр хандалгатай, түсэблэһэн түсэбөө дүүргэдэггүйшүүлтэй, гүрэнэй зөөридэ обтогшодтой, албан хэйрог ябадалтай илангаяа шанга тэмсэл хэдэг. Дутуу дуньдыень элирхэйлээд, алдуу эндүүеынь заажа үгөөд лэ тэдэнэр үнгэршэдэг бэшэ, хэрэгтэй сагтань гэмтэ ябадал гаргагшадта доногдолго үгэдэг, хэһээлтэ үзүүлдэг байна. Арадай хинагшадай һэргэлэн, эдэбхитэй байһанай ашаар хоёр жэлэй хугасаа дотор 44 миллион киловатт-час зайн галай хүсэн, ехэ хэмжээнэй ууралай хүсэн алмагдаһан, ажал хүдэлмэридэ, барилгада голодоһо гаргаха ябадал бага болоһон. 62.8 мянган тонно түмэр түдэгэ суглуулагдажа, гүрэндэ тушаагдаһан байха юм.

Хүдөөгэй комитедүүд, арадай хинагшад колхоз, совхозойнгоо хабарайнгаа тарилгада, ургаса хуряалгада хэр бэлэн байһыень хододоо шалгадаг, сабшалангай газарые саг соонь уһалуулдаг, үтэгжүүлгэ хүүлдэг, техникын хэр бэлэдхэлтэйень шалгадаг юм. Мүн хони малай тобир тарганаар ондо оролгые үргэлжэ шалгажа байдаг. Шалгалта хэһэн удаагаа болото байдалһаань дулдыдуулан, тэрэ доронь хэмжээ абадаг гуримтай.

Хамтын зөөридэ хара һабараа хүргэгшэдые, буруугаар шагнал үгэжэ, мүнгэ үригшэдые арадай хинагшадай орган нэгэнтэ бэшэ хэһээһэн байха.

Барилгын материалнуудай управлениин, силикатно, авиационно заводуудай, мүн Сэлэнгын үйлэдбэриин управлениин хүтэлбэрилэгшэдэй хайша хэрэг ябадалһаа боложо, хуули бусаар гаргашалагдаһа[...] дай хинагшадай област[...] эрилтээр һөөргөө [...] байна.

Манай арадай хина[...] хүн зон ерэжэ хандаж[...] жэ байдаг. Тэдэнэй го[...] хал, гуйлтануудые [...] хаража үзэдэгбди. Энэ[...] Островская, Т. И. Се[...] Золотницкая, Е. Г. Вир[...] манда ехэ туһа үзүүл[...]

Улаан-Үдын ЛВРЗ-[...] түрүүлэгшэ И. М. Пы[...] машинын» заводой [...] лэгшэ Л. М. Улепова[...] аймагай Охин-Булагай [...] лэгэй түрүүлэгшэ Г. [...] Баргажанай аймагай [...] нэрэмжэтэ колхозой ([...] лэгшэ П. Ч. Ламатхан[...] канска больницын (бү[...] шэнь С. Г. Муруев) ара[...] ехэ хүдэлмэри ябуула[...] партийна организаци[...] тивтэ шадахысаа туһ[...] нэ.

Манай гүрэндэ хин[...] ной бии болоһоор 50 [...] тэйнь дашарамдуулан, ажалда үни удаан саг [...] тай һайнаар хүдэлһэн[...] ЛВРЗ-гэй арадай хина[...] түрүүлэгшэ Пытин РСФ[...] но Совэдэй Хүндэлэл[...] шагнагдаа. Мүн олон [...] хинагшадай эдэбхита[...] АССР-эй Верховно Со[...] эй обкомой болон М[...] Совэдэй Хүндэлэлэй г[...] хүртөө.

Арадай хиналтын ор[...] мэри хүмүүжүүлхы үү[...] Арадай хиналтын хүдэл[...] даһан олон колхозниг[...] шэд, алба хаагшад өөһ[...] үльгэр жэшээ харуул[...] абтагдадаг, харюусалг[...] дэбжүүлэгдэдэг байна.

Хэды ехэ амжалтын[...] шье, арадай хинагша[...] үшөөл дутагдалнууд [...] ехэ дутагдалнай юуб [...] олониитые хиналтын [...] сэд һайса хабаадуулж[...] бди. Хүдэлмэрээ шала[...] хэжэ бирадаггүй арад[...] бүлэг, постнууд бии [...]

Түсэбтэ табан жэл[...] жэл ябажа байна. Про[...] хүдөө ажахыгаа, соё[...] хурдан түргөөр хүгжөө[...] най республикын урда [...] хэрэгтэ арадай хинаг[...] оруулха хубита тон ехэ.[...] дэнэр эршэ хүсэтэйгөөр,[...] сатайгаар хүдэлхөөр [...] бди гэжэ мэдүүлхэ хүс[...]

Б. С[...]
арадай хиналты[...]
комитедэй т[...]

> «...Арадай хиналтын зургаанууд хэблэл, радио болон телевиденеэр дамжуулан, ниитын ажабайдалай элдэб янзын асуудалнуудаар өөһэдынгөө һанамжануудые дурадхана, дутагдалнууд болон алдуу эндүүнүүдые элирүүлнэ, хуули эбдэдэг, эмхидхэлгүй ябадалтай тэмсэнэ. **(Агуухэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ой тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй Тезисүүдһээ).**

Арадай хинагшадай хүдэлмэриие хүн зомнай үндэрөөр сэгнэдэг. Партийна органууд арадай хинагшадай органда али болохо аргаар туһаламжа үзүүлжэ, онол аргыень үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлхыень дэмжэжэ байдаг. Эгээл тиимэһээ арадай хинагшад туйлаһан туйлалтаараа нэгэтэшье һанаагаа амардаггүй.

Буряадай республикын тогтоһон үдэрһөө эхилжэ гүрэнэй аппаратай бэшэ органуудтай хамта 1923 оной август һарада РКИ-гэй Наркомат бии болгогдоһон. 1925 оной мартда РКИ-гэй Наркомат ВКП(б)-гэй хиналтын комиссиитай нэгэдэжэ, 1934 оной март һара хүрэтэр хүдэлһэн түүхэтэй юм. Һаяхан байгуулагдаһан залуу республикымнай ургалтынгаа эхин шатада байһан түлэг үе һэн. Түрүүшын промышленна предприятинуудые бодхоожо, колхозуудые бии болгожо байһан халуун үедэ хинагшадай органай хэһэн хүдэлмэри ашагүйхэн. Элдэб эсын үлэгдэлнүүдтэй, буруу ябадалнуудтай тэрэ үедэ хинагшад партийна организациин хүтэлбэри доро эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэдэг һэн.

Дайнай урдахи, һүүл тээхи жэлнүүдтэ республика доторнай хинагшадай элдэб органууд хүдэлһэн байна. Мүн тэдэнэйшье хэһэн хүдэлмэри горитойхон.

ХЭХЭ ЮУМЭМНАЙ ҮШӨӨ ЕХЭ

Хүн зондоо хүндэтэй 1200 эдэбхитэд, ажалай түрүүшүүл Зэдын аймагай ажахынууд, эмхи зургаануудтахи арадай хиналтын 64 бүлэг, 144 постдо хабаадан, ехэ хүдэлмэри ябуулна. Партийна организацинуудай ударидалга доро ниитын зөөри хэрэгсэл алмаха, арьбадхахын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ, хамтын зөөридэ һалан муугаар хандадаг баримтануудые элирүүлэн усадхана, ажалай журам бэхижүүлхын, улад зоной соёл гэгээрэлэй, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга һайжаруулхын хойноһоо халуун оролдолго гартана.

Хүдөө ажахын асуудалнуудаар ганса хан үнгэрөөшэ жэлдэ аймагай арадай хинагшадай хэһэн 100 гаран шалгалта арадай хиналтын аша үүргые элирхэйлэн гэршэлнэ. Арадай хинагшад элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые колхоз, совхозуудай усадхахадань туһалһан, түсэб даабаринуудаа дүүргэхэ хэрэгтэнь хубитаяа оруулһан байна.

Аймагай арадай хинагшад тариан, мал ажалаар, хүдөө ажахын продуктнуудай абтасын хэмжээ нэмээхэ талаар парти, правительствын тогтоол шиидхэбэринүүдэй хэр дүүргэгдэжэ байһан тухайдань онсо һонирходог юм. Жэшээнь, мал үсхэлгэдэ хабаатай тогтоол, заабаринуудай «Октябрьский» совхоздо ямараар бэелүүлэгдэжэ байһые аймагай хиналтын комитет нарииаар шалгаа. Энэ хүдэлмэридэ үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэд, арадай хиналтын эдэбхитэд хабаадуулагдаһан байна.

Мал үсхэбэрилгын түс совхоздо хангалтагүй байһаниинь элирүүлэгдээ. Эмэ мал оронондо оруулха түсэбэй илангаяа һүүлэй үедэ дутамагаар дүүргэгдэдэг ушарһаа шэнэ түл үсөөн абтана. 1966 ондо 100 эмэ мал бүриһөө оройдоо 59 хурьган, 69 тугал түлжүүлэгдээ. Нарай мал ехээр гарзална. Тэрэл 1966 ондо абтаһан шэнэ түлэй хорёод гаран процентнь үхөө. Энээнһээ боложо һүүлэй үедэ аймагай хамтын малай тоо олошороогүй, малһаа абтадаг ашаг шэмынь өөрынь үнэ дээгүүр заадаа үлэһэн.

Эдэ дутагдалнуудһаа совхозой хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд зохисотой тобшолол хээгүй, илангаяа нэгэдэхи отделени (эрхилэгшэнь нүхэр Б. Т. Цыренов) малай тоо толгой олошоруулха тодорхой хэмжээ абаагүй байгаа.

Аймагай арадай хиналтын комитет совхозой мал ажалай гээгдэлдэ ороод байһан шалтагаануудые нариннаар хинажа үзөөд, ниитын мал үсхэбэрилгэ һайжаруулха тухай КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй тогтоолые бэелүүлхэ хэрэгтэ «Октябрьский» совхозой хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэдэй харюусалгагүйгөөр хандаһан тушаа зүбшэн хэлсээ. Совхозой малай һэбэрэй байдалда ороһоной түлөө нэн түрүүндэ зэмэтэй нүхэд — ажахын ахалагша зоотехник Эренпрайс, отделениие эрхилэгшэ Цыренов, ахалагша ветврач Кузнецов шангаар зэмэлэгдэһэн, ажалаа эрид һайжаруулха эрилтэ тэдэнэрэй урда табигдаһан байна.

Арадай хиналтын комитедэй абаһан хэмжээн мал үсхэбэрилгэ һайжаруулха хэрэгтэнь совхозой дирекцидэ, парткомдо ехэ түлхисэ болож үгөө. Бүхы һаалиин гүүртэнүүдэй үнеэд үүлтэрэйнгээ шанарай талаар илгагдаһан (бонитировкодо ороһон), һайн үүлтэрэй бухануд асарагдаһан, малай үүлтэр, шанарай бүридхэл һайжаруулагдаһан, искусственна аргаар үрэжүүлхэ хоёр пункт нээгдэжэ, үнеэдые саг соонь ороондо оруулха хэрэг эмхидхэгдэһэн, мүн эмэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри нарижуулагдаһан байна.

Эдэ хэмжээнүүдэй ашаар энэ совхоз 1967 ондо малайнгаа тоо толгой олошоруулгаар урзанданайхиһаа һайн үрэ дүн туйлаа. Хонин ажалай талаар абажа хэлэбэл, 3400 хурьган үлүү олоор түлжүүлэгдэһэн, хонидой тоо олошоруулха жэлэй түсэб 107 процент дүүргэгдэһэн байна. Мүн эбэртэ бодо малай түл абаха, түлжүүлхэ талаар урда урданайхиһаа һайн дүн туйлагдаа. Элдэб түрэлэй малай гарзалха ябадал 60-аад, 80-яад процентээр бага болгогдоо.

Түс совхоз ойн баярай жэлдэ мал ажалай продукци абаха түсэбөө һүөөр — 110 процент, мяхаар — 145, нооһоор — 118 процент дүүргэө. Һаамхай үнеэн бүриһөө 1630 литр һү һаагаа гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 130 литрээр дээшэ гараа.

Тиибэшье малһаа абтадаг ашаг шэмэ улам дээшэлүүлхэ арга боломжо түс совхоздо дүүрэн хэрэглэгдэнэ гэхын аргагүй. Ашаглагдаагүй нөөсэ, шиидхэгдээгүй асуудалнуудаа элирүүлэн, ажахыгаа ашаг олзотойгоор эрхилхэ таладань совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ арадай хинагшадай зүгһөө шухала туһаламжа, дэмжэлгэ саашадаашье үзүүлэгдэхэ.

Манай аймагта хонин ажалай үргэнөөр эрхилэгдэдэгынь мэдээжэ. Тиимэһээ арадай хинагшад ажахын энэ шухала һалбарида халуун анхарал хандуулдаг юм.

Үнгэрэгшэ зун ноохо хайшалалгын үедэ арадай хиналтын саг зуурын постнууд бүхы колхоз, совхозуудай электро-хайшалалгын пунктнуудта байгуулагдаа һэн. Ноохо хайшалалгын эхилхэһээ урид постнуудай хүтэлбэрилэгшэд «Ноохо хайшалалга түргөөр, һайн шанартайгаар үнгэргэе» гэһэн «Октябрьский» совхозой арадай хинагшадай нэмэл бэшэг зүбшэн хэлсэһэн байха. Тиигээд хонинoй ноохон хэр сэбэрээр хайшалагданаб, шанарайнгаа талаар зүбөөр илгагдана, һайнаар багсалагдана, хараалагдана гү гэжэ хайшалалгын түрүүшын үдэрһөө наряар шалгадаг байгаа. Али нэгэн дутагдалай гарабал, тэрэниие дары усадхаха хэмжээн абтадаг һэн. Энэ бүгэдын ашаар арадай хинагшад «сагаан алта» хэһа соонь хуряажа абаха хэрэгтэ мүн лэ бага бэшээр хубитаяа оруулалсаа гэхэдэ болохо. 1967 ондо аймагнай хонинoй ноохо гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб 109 процент дүүргээ.

Хабарай тарилгын, тарая хуряалгын, хүдөө ажахын бусад шухала хүдэлмэриин үедэ аймагай арадай хинагшадай комитет, бүлэгүүд нилээд ехэ хүдэлмэри эмхидхэдэг, энэ ябуулгадаа ажахынуудай мэргэжэлтэдые, эдэбхитэдые олоор хабаадуулдаг заншалтай.

Районно комитедэймнай дэргэдэ тариан ажалай шанар хинаха түсхай комиссинууд бии. Эдэнэй уялгань юун байгааб гэхэдэ, үрэһэнэй таригдаһан гүнзэгы, гүйхэниие шалгаха, хуряалгын шанар хараха, трактор машинанууд хэр ашаглагданаб гэжэ хинаха зорилготой. Эдэ комиссинуудые районно комитедэй гэшүүд нүхэд Дагаев, Гончарова, Бадмажапов гэгшэд хүтэлбэрилһэн, хүдөө ажахын хүдэлмэри һайн шанартайгаар дүүргэлгэдэ нилээд туһа хүргэһэн байна.

Аймагай арадай хинагшадай һүүлэй үедэ хэжэ байһан хүдэлмэри тухай эндэ тобшохоноор дурдагдаба. Партийна, совет эмхинүүдэй анхарал оролдолгын ашаар арадай хиналтын бүлэг, постнууд өөһэдынгөө зэргэдэ эдэбхитэдые олоор хабаадуулан, хүдэлмэринингоо маяг түхэл, онол арга улам һайжаруулхые оролдоно. Олон тоото, шударгы эдэбхитэдэймнай дундаһаа «Мир» колхозой арадай хинагшад Бата Убугунов, Тимофей Илимешков, Бадма Тужкеев, Бабу Банзаракцаев, «Коммунизм» колхозһоо нүхэд Цыбикжапов, Батуев, Торнин совхозһоо нүхэд Григорьев, Черкасов гэгшэд ханалгатайгаар хүдэлдэг, зоной дунда хүндэтэй һанагдадаг зон юм.

Совет хиналтын органуудай анхан байгуулагдаһаар 50 жэл гүйсэбэ. Энэ ойн баярые бүхы оронойнгоо тэмдэглэжэ байһан эдэ үдэрнүүдтэ Зэдын аймагай арадай хинагшад хүдэлмэриингөө дүнгүүдые нариннаар шэнжэлэн, ажал хэрэгээ улам һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые хараална. Хэхэ юумэмнай ехэ.

А. ШАТУЕВ,
Зэдын аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

СЕМИНАР БОЛОБО

Буряадай Арадай хиналтын комитедэй дэргэдэ гурбан үдэрэй семинар болобо. Районно комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй энэ ээлжээтэ семинар дээрэ арадай хиналтын областной комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Б. С. Семенов элидхэл хэхэдээ, үнгэрэгшэ жэлдэ республикын арадай хинагшадай хэһэн хүдэлмэриин дүн гаргаад, саашанхи зорилгонууд тухай хэлэбэ. Экономикын эрдэмэй кандидат, республикын Госпланай түрүүлэгшэ нүхэр В. Лысов «Совет арадай ажаһуудалые улам саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд» гэһэн лекци уншаа. Промышленна предприятинуудта, колхоз, совхозуудта ажахын тоосоо нэбтэрүүлэн, үйлэдбэриин ашаг олзо дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулганууд тухай Буряадай хүдөө ажахын министрэй орлогшо нүхэр С. Еланов, Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай директорые экономикын талаарнь орлогшо нүхэр Н. Сперанский гэгшэд семинар дээрэ дэлгэрэнгы хөөрэлдөө хээ.

Республикын финансын министр нүхэр Ч. Ендоновой «Мүнгэн һангай сметын гурим эбдэдэг баримтанууд ба тэдэниие усадхаха хэмжээнүүд» тухай, республикын прокуророй ахалагша туһалагша В. Таракановскаягай — «Ажал сахин хамгаалха хуулиин зарим тэды асуудалнууд», «Стройбанкын» конторын эрхилэгшын орлогшо нүхэр В. Шангинагай — «Капитальна барилгын мүнгэн һомололгын гурим, барилгын хүдэлмэриие хиналга», МООП-ой ОБХСС-эй начальник нүхэр В. Шаракшиновай — «Социалис зөөри хамгаалхын түлөө тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд», ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр В. Подлесныи — «Комсомолой прожекторой» хүдэлмэриин дүй дүршэл», Арадай хиналтын областной комитедэй дэргэдэхи гомдол, мэдүүлгэнүүдэй штатнабэшэ бюрогой эрхилэгшэ нүхэр И. Логушкинай — «Ажалшадай бэшэг гомдолнуудта анхаралтайгаар хандаха» тухай элидхэлнүүд арадай хинагшадай анхаралда табигдаһан байна.

Комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр Улаан-Үдын ЛВРЗ-тэй үйлэдбэритэй, тэндэхи хиналтын бүлэгэй хүдэлмэритэй танилсаа. Арадай хинагшадай нарин сэмбын фабрика ошохoдонь, ахалагша инженер нүхэр А. Семяньков түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар, ажалай табан хоногой неделидэ ороһоной һүүлээр предприятиингаа амжалтатай хүдэлжэ байһан тухай хөөрэжэ үгөө.

НИИТЫН ХҮСӨ[...]

Улаан-Үдэ городой Советскэ районой ажалшадай депутадуудай Совэдэй гүйсэдхэхэ комитедэй дэргэдэ худалдаа наймаанай ниитын таһаг зургаалахи жэлээ хүдэлжэ байдаг. Совет худалдаа наймаанай гурим наринаар сахиха, магазинуудай хүдэлмэридэ наймаанай шэнэ онол арга нэбтэрүүлхэ эд хэрэглэгшэдые болбосон һайнаар хангаха гэһэн шухала зорилгонууд хаана, хэр зэргээр бэелүүлэгдэнэб гэжэ хинан шалгаха хүдэлмэри ниитын эдэбхитэд гол түлэб ябуулдаг юм.

Манай таһагайхид гансал шалгалтаар хүдэлмэрээ хизаарланагүй. Худалдаа наймаанай эмхинүүд улад зоной дунда ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ анхарал хандуулна. Таһагай ниитын инспекторнууд-пенсионернууд Д. И. Смирнов, Д. С. Балаганский, А. А. Колодин, В. Н. Скворцов, З. Н. Элиасов, Л. Я. Яшин — хүдөөдэхи наймаанадай коллективүүдтэ һонирхолтой хөөрэлдөө, лекцинүүдые эмхидхэнэ. «Совет худалдаа наймаанай гол ёһо гуримууд», «Эд хэрэглэгшэдые хангаха шэнэ онол арга», «Худалдаа наймаанай хүдэлмэридэ ажахын тоосооной удха шанар» гэһэн лекцинүүдые һүүлэй үедэ ниитын таһагай гэшүүд худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой пред[...] приятинуудта унша[...]

Наймаалагшадай [...] хагдадаг хүмүүжүүл[...] рние манай таһагайх[...] түсэблэдэг заншалта[...] зээ, ямар темээр х[...] шахаб, хөөрэлдөө х[...] лэн тодорхойгоор хар[...] нээ заатагүй дүүргэх[...] бди. Үнгэрөөшэ янва[...] ной худалдаа найма[...] предприятинуудта [...] шэдые хайнан гэжэ [...] гахаб?» гэһэн темэтэ[...] нүүд, уулзалганууд [...] жэ, энэ асуудалаар т[...] жээнүүдые зүбшэжэ, [...] лөөнүүд дээрэ бата[...]

Совэдэй гүйсэдхэ[...] манай таһагай эмх[...] тын хүдэлмэридэ х[...] ралтайгаар хандадаг [...] гэшүүдэй хүдэлмэ[...] таһалга үгтэнхэй. Т[...] хоногтоо гурба дах[...] наймаанай ниитын [...] дежуурилжа, мэдүү[...] барижа ерэһэн ажал[...] задаг, худалдаа най[...] далнуудаар консульт[...]

Д. КО[...]
Улаан-Үдэ городой [...] дай депутадуудай [...] районой Совэдэй г[...] комитедэй худалд[...] най ниитын таһаг[...]

ТОО, БАРИМТА

Партиин ЦК-гай ноябриин (1962 оной) Пленумэй тогтооһоной ёһоор, манай республикада арадай хиналтын органууд 1963 оной февраль һарада байгуулагдаһан. Тэрэ жэлэй эсэс болотор партийно-гүрэнэй хиналтада туһалха бүлэгүүд, постнууд бүхы предприяти, колхоз, совхозуудта эмхидхэгдэһэн байна.

Партиин ЦК-гай декабриин (1965 оной) Пленумэй шиидхэбэреэр партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүд арадай хиналтын комитедүүд болгогдон хубилгагдаа. Арадай хиналтын бүлэг, постнууд улам олошоржо, гэшүүдынь бүри эдэбхитэй болоо.

Улаан-Үдэ городто, бүхы аймагуудтамнай мүнөө арадай хиналтын комитедүүд тогтоогдонхой, промышленна предприяти болон барилга дээрэ, колхоз ба совхозуудта, хото болон хүдөөгэй бүхы эмхи зургаануудта хиналтын бүлэгүүд, постнууд эмхидхэгдэнхэй. Тэдэниие тоо, баримтаар тодорхойлон харуулбал иимэ байна:

	1966 ондо	мүнөө байһаниинь
Арадай хиналтын бүлэгүүд	834	1392
Эдэнэй зэргэдэ хүдэлдэг хинагшад	7876	15539
Хиналтын постнууд	1446	1500
Постнуудай гэшүүд	5090	5318
Штатнабэшэ таһагууд	73	150
Тэндэ хүдэлдэг ниитын инспекторнууд	533	1500

Республикымнай арадай хиналтын, бүлэг ба постнуудта, комитедүүдтэ, тэдэнэй таһагуудта хамтадаа 22 мянган эдэбхитэд хүдэлнэ.

Улаан-Үдын мяха-консервын заводой хүдэлмэришэдэй поселогто улад зоной захилаар хубсаһа оёдог № 6 ателье бии юм. Тэндэ хүдэлдэг эсхэгшэд, оёдолшод хүнүүдэй захил саг соонь, һайнаар дүүргэхые оролдодог. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд, хубсаһа эсхэгшэд Н. А. Метлах, Н. Г. Цыбикова гэгшэд оёдолшон У. А. Ведровагай бүтээһэн хубсаһанай шанар шалгажа байнад.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

ЭРХИМҮҮДТЭ ШАН[...]

Совет гүрэнэй шалгалтын органуудай 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, арадай хиналтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байһанайнгаа түлөө КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй Хүндэлэлэй грамотануудаар 31 хүн шагнагдаба.

Тэдэнэрэй дунда **Ц. Н. Найданова**, — Хэжэнгын аймагай «Первомайский» совхозой арадай хинагшадай бүлэгэй түрүүлэгшэ, экономист; **Б. С. Цыбикова** — Захааминай аймагай «Коммунизмын зам» колхозой арадай хинагшадай бүлэгэй түрүүлэгшэ, колхо[...] **Войник** — Баунты[...] Маловска участо[...] хинагшадай бүлэ[...] горно цехэй хүд[...] **Ф. М. Гребенщико[...]** Үдын «Электрома[...] водой арадай х[...] бүлэгэй гэшүү[...] **Н. П. Еродиевск[...]** хозтехникын» Сэл[...] онно нэгэдэлэй [...] нагшадай бүлэгэй[...] шэ, экскаваторщ[...] Меньшикова — Б[...] аймагай арадай [...] комитедэй түрүү[...] логшо, пенсионер[...] сад оролсоно.

ТАНГАРИГ БА БААТАРШАЛГА

50 ЖЭЛ

...-УДЫН 66-дахи һур... ...ин хуушан хэрэгүүд соо... ...нэгэ саарһа олоо һэм. ...шэн, таряашанай ...да мордоһонтойнь да... ...й, Баторов Иннокентий ...ые 1941 оной июлиин ...марһөөнь сүлөөлхэ». ...оо хамгаалгын ехэ ...һэн түрүүшын үдэр... ...эй албанда татагдаһан ...й Баторов Забайкальска ...гой нэгэ танкова ...аяа хэжэ захалһан юм.

...түү үе сагта эндэ бай... ...олохоб. Тэрэ баруун ...оной түлөө халуун ...оложо байһан газарта ...нохосуудые оро бодо... ...ынь сохилсожо ябаха ...зэшэб. Үшөө тиихэдэ ...эчи дайлалдажа бай... ...сэдьхэхэдээ Иннокен... ...фронт намайе ябуу... ...лэ мэдүүлгэ баридаг ...Иннокентиин һанаа... ...гүй һэн. Москва ша... ...йлдаанда эсэгынгээ ...ай мэдээсэл абахадаа, ...гтойгоор частиингаа ...ин урда асуудал та... ...б. Тиихэдэнь частиин ...эрэ залуу солдадые ...жэ, нилээд үни хөө... ...эгыншни түлөө нүхэ... ...гүй үһөөгөө абаха бай... ...эндэ алба хэгты гэжэ ...й захирна ха юм» гэ... ...агша бэлэй.

Үдэр хоногууд, һара, жэлнүүд үнгэржэл байба. Тиигэһээр байтар 1945 оншье гаража ерэбэ. Нэгэл юумэн болохонь лэ ха гэжэ солдат бүхэн тухайлһан байгаа. Гэнтэл июлиин нэгэ үдэр Баторовай алба хэжэ байһан часть хилэ тээшэ намдуу дабшаба. Харин тэрэ үедэ Иннокентий госпитальдо хэбтээ һэн. Хэдэн жэл соо нэгэ газарһаа хүдэлэнгүй ехэ тэмсэлдэ бэлдэһэн, хамаг һургуули гараһан хүн иимэ юумэнэй болоходо госпитальдо хэбтэжэ лажа болохоб. Госпитальһоо табиха зууршалга хэхэдэнь баһал арсалта хэбэ. Үгы даа, Иннокентий Баторов юумэеэ һэмээхэн суглуулаад лэ сэб сэхэ частиингаа хойноһоо ябашаһан юм. Зуурандаа тэрэ шадар армида байһэн Александр ахадаа хүрэхэдэнь, «Ши үшөө һайса аргалуул. Бэешни муу» гэхэдэнь:

— Намайе эндэ хэншье бариха эрхэгүй. Би өөрөө ротын парторг хүн гээшэб. Тиимэһээ нүхэдтэеэ заатагүй суг ябаха уялгатайб,— гэжэ ахадаа хэлээ агша һэн. Тэрэл һүниндөө нүхэдөө хүсэһэн гэхэ...

ХИЛЫН ХАЖУУГААРХИ японтоной бүхэлэн түхеэрһэн хаалтануудые һамна бута сохин гаталаад, манай частьнууд Маньчжур руу дабхин ябаба. Хинганай хадануудые дабан гаталха замдаа Хайларай бэхилһэн район шадар шанга тулалдаан болобо. Дайсан бүхы хүсөөрөө эсэргүүсэбэ. Городой зүүн хажуугаар дабшан гаража, Хинган тээшэ зорихо гэһэн захиралта танкистнуудта үгтэбэ. Зүгөөр энэ бүхэлэгдэмэл район хангадаг харгые таһа дүүрэн абаад, Чаньгүнь, Мукден тээһээ дайсанай ерэхэ арга усадхаха гэһэн зорилго табигдаа.

Добтолго августын 10-най үүр хираанаар эхилбэ. Түрүүлэн артиллериин батарейнүүд буудажа эхилбэ. Нэгэ хэдэн минута буудаад байхадань мотоорнуудай хүнхинөөн зэдэлшоо. Танкнууд һүр хүсэтэйгөөр урагшаа дабшаба. Хойноһоонь автоматчигууд.

Утаан болон тооһоор хушагдаһан городой хажуу захаар шамдуухан үнгэрхэ, хоёр хадын хоорондуур һэтэ дабшажа, Хинган дабаан өөдэ зэнхыһэн хүндые гэнтэ эзэлхэ хэрэгтэй байгаа. Гүнзэгы ехэ жалгын эхеэр тойрожо үрдиһэн танкнууд бүхы шадалаараа урагшаа гүйлдэнэ. Шулуун хабсагай ара таладань үлэбэ. Һүүлшынь гүбээ бүри хажуудань тулажа ерэбэ. Харин түрүүшын гурбан танкын тэрэ гүбээгэй орой дээрэ гарахатай сасуу, гэб гэнтэ баруун тээһээнь танк буудадаг дайсанай үхэр буунууд нээршэбэ. Түрүүшын танк шатажа эхилбэ. Үшөө нэгэ, хоёр... нээрээн. Хоёрдохи, гурбадахи танкнууд дүлэ соробхилон байна. Автоматчигууд бүлгэ хэбтэшэнхэй.

Игэжэ колонно бэрхэшээлтэй байдалда ороно. Урагшаа дабшаха харгы хаалтатай. Гэдэргээ хайшаа бусахабши. Томо буунуудай һомон бүри дүтүүр тэһэрдэг болобо.

— Хинганай ворота нээхэ хэрэгтэй!—гээд ротын командир капитан Халиков захирба.

Лейтенант Барскиин взводой автоматчигууд урагшаа шуумайба. Түргэншье дабхина. Нэгэ жалга, удаань хадын ташагай майла гаталаад, ДОТ-ой хажууда бэеэ нюугаад, гранатануудаа шэдэхынь тэндэ нүгөө хадын оройһоо пулемет таршаганашаба. Ротын командир хара буун, дурамбайгаа нюдэнһөө һалгана.

— Би, намда найдагты!—гэбэ Баторов.

Парторгын яаха хүсэлэнтэй байһые капитан ойлгожо байгаа.

— Дүүргэтты!

Баторов урдахи хонхосогоо харайжа гараад, ДОТ тээшэ мүлхишэбэ. Нэгэ жалга үнгэрбэ, тэрэнги соогуур шамдагай зуралзана. Тиигээдшье үглөөнэй манан соо орожо харагдахаяа болишобо. Энэ үедэ дайсанай пулемет ДОТ-ой хажуугаар хэбтэһэн солдадуу уруу буудажал мэдэнэ. Тэдэндэ бүри бишыхан хүрзэеэшье гартаа абаха арга олгоногүй.

— Тэрэ харагты, ДОТ тээшэ мүлхижэ ябанал.

Урдаа хамхуул барижа, бэеэ халхалһан Баторовые автоматчигууд харажал хэбтэнэд. Мананшье дэгдэжэ эхилбэ. ДОТ-ой амбразура тээшэ үлхэмэл гранатануудые хойно хойноһоонь шэдэжэрхибэ. Хоёр дахин шанга гэгшын нэерээн болошоно. Автоматчигууд урагшаа гүйлдэшэбэ. Харин гэнтэ нүгөө ДОТ-ой амбразура буудажа оробо.

Баторовта бэшэ граната үгы байшоо. Үндэрые эзэлхын түлөө добтолго һаатаад байна гэжэ тэрэ харажал хэбтэнэ. Яалтайб? Дайсан хоро шараа бусалган байна. Тэдэнэр тэрэнэй эсэгые алаа. Ганса эсэгэнь бэшэ, харин хэдэн миллион хүнүүдэй ами наһа залгяа. Мүнөө эдэ нүхэдэйнь ами наһые үрэбхихэеэ тэгүүлжэ байна. Эдэ бүхэниие агшан зуура ухаандаа оруулхадаа, Иннокентиин досоо тэсэшэгүй болоно, аминиинь хаагдахадал гэнэ. Бүхы хүсэ шадалаа зангидан, Иннокентий гэнтэ бодожо, урагшаа һүрэн, дайсанай ДОТ-ой нүхэ бүглэн, дээгүүрнь хүндэлэн хэбтэшэбэ...

БУРЯАД ХҮБҮҮН Иннокентий Баторовай дайшалхы баатаршалга хадаа Эхэ орондоо үгэһэн тангаригтаа, сэрэгэйнгээ албанда үнэн сэхэ байһанай үльгэр жэшээ болоно гэжэ тэрэ үедэ хэблэгдэһэн дивизионно газетэ бэшээ бэлэй.

Хинганай орьёл дээгүүр үглөөнэй наран мандан гаража, танкова колонношье һүр жабхалантайгаар тооһо шорой шэдэлүүлэн, булад улаяа ханхинуулан урагшаа гүйлдэнэ. Зүгөөр танк дээрэ һууһан автоматчигуудай дунда Иннокентий Баторов үгы һэн. Хэды тиимэ байбашье һаань, Хинган үндэрые гаталха замдаа дайсанай хэрэмүүдые тэһэ бута сохилсоһон ехэ байлдаанда хабаадаһан хүн бүхэн дайсанай ворота нээжэ үгэһэн эрэлхэг сэрэгшэ, парторг Иннокентий Баторовые хэтэ мүнхэдөө һанажа, дурсажа ябадаг лэ даа.

Александр Матросовой баатаршалгые дабтаһан, арад зоной зол жаргалай, Эхэ оронойнгоо түлөө ами наһаяа үгэһэн буряад хүбүүн Иннокентий Баторов манай оюун бодолдо, гүн сэдьхэлдэ ходол амиды мэндэ байдаг. Бидэ тэрэнэй баатаршалгые хэзээдэшье мартахагүйбди.

Минии урда бишыхан фото-зураг. Урдаһаамни солдат погонтой, сэрэгэй самсатай залуухан хүбүүн хурса нюдөөрөө сэхэ хараад һууна. Тэрэнэй баатаршалгые Эхэ оромнай үндэрөөр сэгнээ. Фашис Германиие илаһанай 20 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байһан үеэр Иннокентий Баторовые Ленинэй орденоор шагнаа бэлэйл.

П. НАТАЕВ,
КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи партийна дээдэ һургуулиин һурагша.

СЭРЭГЭЙ-ПАТРИОТИЧЕСКА ҮЗЭЛ СУРТАЛААР ЗАЛУУШУУЛЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

Дороһоо үдэжэ ябаа залуушуулые сэрэгэй-патриотическа үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ манай парти, правительство саг үргэлжэ анхаралаа хандуулжа байдаг.

Республикымнай профессионально-техническэ һуралсалай тусхай һургуулинууд һурагшадаа сэрэгэй-патриотическа үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ гэһэн партиин шиидхэбэринүүдые болотоор бэелүүлжэ, ехэхэн бэлэдхэлэй, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаа. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, үнгэрһэн түүхэтэ ойн жэлдэ манай училищинууд оборонно-ниитын хүдэлмэриин Бүхэроссин конкурс-харалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан юм. Тиигэжэ һургуули бүхэндэ ДОСААФ-ай эхин организаци эмхидхэгдэһэн, бүхы һурагшад, хүдэлмэрилэгшэдэй 80 процентнь тэрэнэй гэшүүд болоһон байна. 11 училищиин һурагшад граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудта шалгарһан геройнуудта табигдаһан хүшөө, памятнигуудые шефтэ абанхай, сэрэгэй-техническэ 20 кружогто 670 хүн хабаадана. Хотын революционно, дайшалхы газарнуудаар 47 дахин туристическа аяншалгануудые хэхэдээ, училищинуудай һурагшад граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудта хабаадаһан хүнүүдтэй уулзажа, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн юм. Мүнөө «Дайшалхы алдарай» 11 булан хүдэлнэ, 713 һурагшад ГЗР-эй нормо тушаанхай.

Жэшээлхэдэ, городой 2-дохи профессионально-техническэ училищида Совет Армиин түүхэдэ алдарта сэрэгшэдтэ зорюулагдаһан олон тоото лекци уншагданхай. Нэрлэхэдэ, граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай геройнууд—М. Н. Тухачевский, И. Э. Якир, В. К. Блюхер, В И Чапаев, Л. Чайкина, Р. Зорге гэгшэдтэ зорюулагдаһан һонирхолтой лекцинүүд уншаглаа. Залуушуулые тэдээнһээ һургаал, жэшээ абахаар хүмүүжүүлхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай. Энэ хэрэгтэ тус училищиин хүдэлмэрилэгшэдэй ехэ анхаралаа хандуулдагынь, ашатай туһатай хөөрэлдөөнүүдые һурагшадай дунда үнгэргэдэгынь магтамаар, һайшаамаар.

Лекцинүүдэй хажуугаар тус училищида һонирхолтой тематическа үдэшэнүүд үнгэргэгдэдэг. Жэшээлхэдэ, декабрь һара соо Москва шадар немец булимтарагшадай һамна сохигдоһон үдэртэ зорюулагдаһан «Минии Москва—минии орон» гэһэн темэдэ зорюулагдаһан үдэшэ үнгэргэгдэһэн юм.

1967 оной февраль һара соо болоһон Советскэ Союзай Геройнууд—Буряадай сэрэгшэдтэ зорюулагдаһан үдэшые мартамаар бэшэ. Училищиин багшанар, һурагшанар вечер бүхэниие һонирхолтойгоор үнгэргэхын тула хуушанай коммунист, революци, дайнда хабаадагшадые хододоо уридаг заншалтай. Жэшээлхэдэ, комсомолой Верхнеудинскын горкомой секретарь байһан Н. Н. Мункоев, Агууехэ Октябриин социалис революци ба граждан дайнда хабаадаһан Ф. Ф. Чебунин, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаһан нүхэд Бурдуковский, Акулов, Устинов, Ерофеев, Дегтярев, Пряхин гэгшэд вечернүүдтэ уригдажа, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө һэн. Гадна училищиин хүдэлмэрилэгшэд А. В. Горох, В. И. Панков, В. М. Заяшников, Н. В. Молопура, С. И. Малашкин гэгшэд немец фашистнуудтай яажа тэмсэһэнээ, хайшан гэжэ Эхэ ороноо хамгаалһанаа залуушуулда хөөрэжэ үгэдэг.

Үшөө тиихэдэ училищиин һурагшад Улаан Армиин сэрэгшэдтэй нягта холбоо барисаатай. Һурагшад, сэрэгшэд өөһэд хоорондоо шефскэ туһаламжа хүргэлсэжэ, ябалсажа байдаг, спортивна мүрысөөнүүдые үнгэргэдэг.

Үнгэрһэн жэлдэ Н. Островский, А Бальбуров, Д. Хилтухин, ба бусадай зохёолнуудаар уншагшадай конференцинүүд үнгэргэгдэһэн юм.

Гадна училищиин һурагшад хамта ород драматическа театр ошожо, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда зорюулагдаһан спектакль, сэрэгэй-патриотическа темэдэ зорюулагдаһан фильмүүдые хаража, зүбшэн хэлсэдэг.

Тус училищиин ДОСААФ-ай эхин организациин 504 гэшүүн олон янзын кружогуудта хабаадана. Жэшээлхэдэ, мотоциклистнүүдэй кружогто 20 хүн ябадаг. Тэрэниие училищиин багша Н. А. Ведерников эрхилдэг. Мүн мэргэн буудалгын секци мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ байдаг.

Городой 2-дохи профессионально-техническэ училищиин һурагшадай революционно, дайшалхы ба ажалай габьяагай үльгэр жэшээ дээрэ һайнаар хүмүүжүүлэгдэжэ байһые эдэ жэшээнүүд элеэр гэршэлнэ.

Гадна № 3, 11, 13, 16 ГПТУ-гай, № 6, 7 СПТУ-гай һурагшадай сэрэгэй-патриотическа үзэл сурталаар һайнаар хүмүүжүүлэгдэжэ байһаниие харуулһан олон жэшээнүүдые тооложо боломоор.

Залуушуулай дунда оборонно-ниитын хүдэлмэриин һайжархатай зэргэ спортивна хүдэлмэришье хүгжөө. 1967 ондо 2390 хүндэ «СССР-эй турист» гэһэн значок барюулагдаа. 9 хүн СССР-эй спортын мастер гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө. Тиихэдэ 6 хүн мастерта кандидатууд, 44 хүн 1-дэхи спортивна разрядтай болоо.

Профессионально-техническэ училищинуудай багшанарай коллектив, партийна, комсомолой организацинууд сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгэдэ анхаралаа ехээр хандуулжа, залуушуулай дунда саг үргэлжэ ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулжа байһаниинь һайшаамаар. Манай залуушуул Эхэ ороноо хамгаалжа шадахаар хододоо бэлэн байха зэргэтэй.

М. ХАРТАНОВ,
профессионально-техническэ һуралсалай Буряадай управлениин начальнигай орлогшо.

Таниие ямараар хангана б?

ХОЁР ОНДОО ЖЭШЭЭ

Хамтынгаа адууһа мал һайнаар харууһалха, түл түрэсыень хоролтогүйгөөр тэжээхэ, ашаг шэмыень доошолуулхагүй гэжэ үбэлжэлгын үедэ малшад сүлөө забдагүй хүдэлнэ. Энэ үедэ тэдэнэрэй гэр тойрондохи үдэр үдэрэйнь хэрэглэмжэ, худалдаа наймаанай талаһаа эхилээд һайнаар хангаха гээшэ ехэ шухала хэрэг болоно.

Уланай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малай фермэнүүд дээгүүр эндэхи сельпогой автолавка, нүүдэл наймаан хэлсэгдэһэн саг соогоо ерэнэ. Хилээмэн, элдэб сортын гурилһаа эхилээд, малшадта хэрэгтэй эдеэ хоолой, промышленна эд бараан нэн түрүүн нүүдэл наймаанда табигдана. Фермэ, гүүртэ тарахадаа заатагүй абажа ябаха ёһотой эд бараанайнгаа зүйл (ассортимент) автолавкын жолоошон-наймаалагша нүхэр В. Борисов, Хилганын магазиниие даагша нүхэр В. Будажапова гэгшэд ходоо наринаар сахихые оролдодог юм.

Малшадай эдеэ хоолой, эдлэлэй эрилтэ хангахын хажуугаар, тэдэнэрэй сүлөө сагтаа культурнаар амархын тула оролдолго гаргаха шухала.

Холын хонишод, үхэршэдэй дунда шэнэ, һонирхолтой ном олоор тараахын тула Яраагай хүдөөгэй библиотекые даагша нүхэр А. Очирова гүүртэ, отаранууд дээрэ нүүдэл библиотечкэнүүдые тогтоогоо. Тиихэдээ уншагшадта таарамаар, һонирхолтой номоор номуудые шэлэн суглуулаа. Дахин ерэхэдээ библиотекарь уншагдаһан номуудыень абаад, шэнэ номуудые малшадта дурадхадаг заншалтай. Нүхэр А. Очирова малшадай һонирхоһон номоор уншагшадтаяа хөөрэлдэдэг, нүхэдэй һанал бодолоо хэлэхэдэнь анхаралтайгаар шагнадаг, асуудалнуудта тодорхой харюу үгэдэг, малшадай һайн ханы нүхэр юм.

Хилгана тосхондо мүн хүдөөгэй библиотекэ бии. Харин тэрэнэй эрхилэгшэ нүхэр Я. Содномова малшад тухай һанаагаа ехэ зобологгүй хүн. Үнидэ зарим гүүртэнүүдтэ об-тоб номуудые абаашаһан аад, тэдэнээ һэлгэдэггүй. Тэндэхи клубые даагша нүхэр В. Будаева баһал үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо малшадта нэгэшье концерт эмхидхээгүй.

Үбэлэй богони үдэрнүүдтэ ажалаа һайнаар хэхэ гэжэ холо дүтын гүүртэ, отаранууд дээрэ шахардуу шангаар хүдэлжэ байһан малшадые хангаха хэрэгтэ иимэ хоёр ондоогоор хандаха гээшэ таарахагүй ябадал болоно. Нютагай организаци, партийна, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд энэ байдалһаа тобшолол хэжэ, тодорхой хэмжээ абаха бэзэ.

Г. БАДМАЕВ.
Баргажанай аймаг.

Совет профсоюзай үнинэй хүдэлмэрилэгшэ

СССР-эй профсоюзуудай XIV съезд февралиин 27-до Москва хотодо нээгдэхэ. Ажалшадай түлөөлэгшэд ороной нютаг бүхэнһөө энэ хуралдаанда сугларха. Хаанта Россин хэсүү нюуса байдалда большевигуудэй партиие тойруулан хүдэлмэришэн ангиие жагсаахын түлөө тэмсэгшэд, профсоюзна хүдэлөөндэ үнинһөө хойшо хабаадагшад съездын делегадуудай, айлшадай дунда бии байха.

Ленинградай Путиловска (мүнөө Кировэй) заводой профсоюзай комитедэй түрүүшын түрүүлэгшэ, үнинэй эдэбхитэдэй нэгэн Антон Ефимович Васильев тухай эндэ хөөрэгдэнэ.

Харахада, Репинэй мэдээжэ зурагтахи запорожецто адлихуу—үндэр бэлэ, бүдүүхэн, үдхэн сагаан һахалтай хүн. Петербургын подполидо байһан жэлнүүдэйнгээ абари зан табяагүй, үгэ бүхэнөө һайса бодожо үзөөд, яаралтүйгөөр зугаалдаг. Революциин түрүүшын үдэрнүүд тухай, Путиловска заводой түрүүшын завкомой хайшан тээд эмхидхэгдэһэн, ямар хүдэлмэри ябуулһан тухай хөөрэлдэһэн байнабди.

— Арбан долоон оной апрель һарада партиин Петербургска райком намда, токарь-путиловецта профсоюзай завком эмхидхэхэ даабари үгэһэн юм,— гэжэ Антон Ефимович хөөрэнэ. «Энэмнай орёохон хэрэг байха, мэдэхэ ёһотойт. Заводто эсер, меньшевигүүд олон. Завком бии болгохо шухала. Манай парти буржуазитай шанга тулалдаа хэхээ байна...».

Васильев тухай хөөрэхэ гэжэ дэмы һанагдаагүй. Путиловска заводой энэ үнинэй хүдэлмэришэн, большевик, ородой түрүүшын революциин үедэ Петербургын хүдэлмэришэдэй революционно хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байһан. Заводой хүдэлмэришэд тэрэниие һайн мэдэдэг, заводой цех бүхэндэ өөрын хүн гэжэ тоолотдодог байгаа.

— Завком эмхидхэлгэ хүнгэн хэрэг бэшэ һэн,—гэжэ Антон Ефимович хөөрэнэ.—Эсэр болон меньшевигүүд заводой олон мянган хүнтэй коллективые дахуулха гэжэ һэдэдэг байһан. Заводой большевигүүдэй эхи тэрэ үедэ оройдоол 100 гаран гэшүүдтэй байгаа. Тиигэбэшье большевигүүд профсоюзай завком бии болгожо шадахаһаа гадна, тэрэниие толгойлһон байна. Большевигүүд Анатолий Богданов, Иван Марков, Михаил Войцеховский болон бусад намтай сугтаа түрүүшын завкомой гэшүүдээр һунгагдаһан юм.

Хүндэ байдалда хүдэлэгдөө һэн. Контрреволюционер генерал Дроздовой хүтэлбэрилдэг Путиловска заводой акционернэ бүлгэмэй правлени үйлэдбэреэ хороожо, хүдэлмэришэдые ажалһаань гаргаһан юм. «Путиловска завод—эсэһэн сусаһан морин шэнги болоо, энэниие цыганда худалдахаһаа ондоо аргагүй» гэжэ заводой эзэн Путиловай хэлэһэн шог үгэнүүдые үдэр бүри дурдадаг болоо һэн.

Иимэ хүндэ байдалда Васильевай хүтэлбэрилдэг завком хэгдэмээр бэшэ гэхээр юумэнүүдые бүтээһэн юм: заводой зогсоолго болюулхаһаа гадна, үйлэдбэриень һэргээгээ. Завкомой гэшүүд заводойнгоо ажахын, үйлэдбэриин хэрэгтэ хүдэлмэришэдые ажалда абаха, гаргаха асуудалнуудта хүдэлмэришэдэй зүгһөө шанга хиналта тогтооһон, эдиршүүлые ажалда һургажа эхилһэн байгаа. Заводой дирекци ямар нэгэн шухала асуудалые профсоюзтай зүбшэнгүйгөөр шиидхэдэггүй байгаа. Завкомой бии болгоһон комиссинууд — тарифно-экономическа, үйлэдбэриин, элдэб арсалдаа шиидхэхэ, хүдэлмэришэдые ажалда абаха, гаргаха гэхэ мэтын комиссинууд—заводой цех бүхэнэй захиргаанай ябуулга хинан шалгадаг байһан. Иимэ үүсхэлнүүдтэ хүдэлмэришэдэй ямараар хандадагые иимэ нэгэ баримта гэршэлнэ.

Нэгэтэ һүни шкиперэй хубсаһа үмдэһэн хүн завкомой түрүүлэгшэдэ ерээд, далайн эрье шадарай баржануудта станогуудые нюусаар ашажа байна гэжэ дуулгаба.

Энээн тухай завком зүбшөөл үтөөгүй, тиимэһээ түргэн шалтаха хэрэгтэй байгаа. Пристаньда хүдэлмэришэдэй отряд эльгээгдэжэ, станогууд цехүүдтээ бусаагдаа. Заводые үгы хэхэ гэһэн саг зуурын правительствын һэдэлгэ тиигэжэ буруу һүрөө һэн.

— Ленинтэй хэдэн удаа уулзаһан ушар тэдэ жэлнүүдэй эгээл мартагдашагүй ушар байһан юм,—гэжэ Васильев хөөрэнэ.—Арбан долоон оной майн 12-то Путиловска заводой хүдэлмэришэдэй митинг дээрэ Владимир Ильичые нюдөөрөө хараха, шэхээрээ шагнаха зол намда тудаа бэлэй. Хүдэлмэришэн бүхэндэ эгээл шухала юумэнүүд тухай газар, эб найрамдал, Совет засаг, хүдэлмэришэнэй хиналта тухай Ильич хэлээ һэн. Үгэеэ хэлэжэ дүүргэхэдэнь, Ильичые хүдэлмэришэд мүр дээрээ үргөөд, «ура» хаигхаралдан, автомобиль тээшэ абаашаа бэлэй.

Владимир Ильич тэрэ оной октябриин 28-най һүни дахин Путиловска заводто ерээ һэн. Тиихэдэ би завкомдо үгы байгааб —заводской комитедэй нүтөөдэ гэшүүн дежурлажа байһан юм. Генерал Красновой хасаг сэрэгүүдые үй бута сохихын тула ехэ буунуудай, бронепоездын хэр бэлдэгдэжэ байһые Ильичэй һонирхоһон тухай мэдээсэл үглөөгүүр заводой бүхы цехүүдтэ дуулгаа. Бронепоезд, буу зэбсэгүүд тогтоомол болзортоо фронтдо эльгээгдээ...

Би октябриин 29-дэ Смольнодо ошожо, Ленинтэй уулзахадаа, ехэ буунууд ба һомонуудые бэлдэлгэ тухай мэдээсээ һэм.

Большевигуудэй партиин, Ленинэй даалтабари дүүргэн, Октябрьдахи добтолтын урда тээ буу зэбсэг, медикамент болон бусад зүйлнүүдые фронт абаашахын тула хүдэлмэришэдэй тусхай бүлэгүүдые Путиловска заводой профсоюзай комитет эмхидхэһэн юм. Мүн заводто бүтээгдэһэн ехэ буунуудаар буудаха хүнүүд эльгээгдээ бэлэй. Районно Советтэ, фабзавкомуудай Центральна советтэ, Павловска, Измайловска полкнуудта, Смольнодо холбоо барисаа эмхидхэхэ хүнүүдые завком эльгээдэг байгаа. Заводой комитет улаангвардейцүүд-путиловецүүдэй отрядые бии болгоод, революциин штабай мэдэлдэ ябуулаа һэн. Вокзалнуудые буляан абалгада, Үбэлэй ордоной, Балтийска, Варшавска түмэр харгынуудай, Петергофско шоссейн зүгһөө Петроградые добтолгодо ондоо заводуудай улаан гвардейцүүдтэй сугтаа манайхин хабаадалсаһан юм. Мүн Смольные дайсанһаа хамгаалалсаа бэлэй.

Революциин илаһанай һүүлээр нүхэр Васильев Арадай Ажахын Дээдэ зургаанда, Башкирай горно трестын хүтэлбэрилэгшөөр хүдэлмэрилөө, ВЦИК-ай, ЦКК—РКИ-гай гэшүүнээр һунгагдаһан байгаа. Пенсидэ гараһаар хори гаран жэл болобо. Мүнөө Путиловска заводой урданай хүдэлмэришэдэй Москвадахи бүлэгые хүтэлбэрилнэ.

— Энээниие уншагты,—гээд А. Е. Васильев Алтайн интернадай һурагшадай бэшэгые һарбайба.

«Һургуулида һурахын хажуугаар ажалда, һуралсалда дуратайгаар бэеэ хүмүүжүүлхэ ёһотойбди гэжэ һайн ойлгонобди. Бидэн тухай хүн бүхэнэй һайниие һанажа ябахынь тула оролдонобди. Урданай путиловец-коммунистын манда, эгээл һайнаар һанагдадаг хүнэй ажабайдалһаа жэшээ абахые оролдонобди...» гээд бэшэг соонь хэлэгдэнхэй.

Юрий ИВАНОВ.
(АПН).

...Рэй Верховно Сове... ...тэ, Ленинэй орден... ...тугта Москвагай нии... ...й дээдэ училищиин ...Совет ороной Зэбсэгтэ ...эй түүхэтэй нягта ...юм. Тус училищи ...декабрь һарада В. И. ...заабаряар бии болгог... ...Москвагай революцион... ...пулемётно һургуу... ...тай.

...ищи байгуулагдаһан ...эшо эрхим бэлэдхэл... ...анда кадрнуудые бэ... ...хүмүүжүүлхэдээ пар... ...тельствын хараалһан ...отай, хүндэтэйшье ...эрэтэй түрэтэйгөөр ...байдаг.

...рүүд дээрэ (дээрэһээ ...1966 ондо училищи ...подой командир, ...Анатолий Белкин ...удтай тактическа хэ... ...тэжэ байна.

...ищиин политическэ та... ...агай орлогшо под... ...А. Бармин (баруун ...курсант В. Юркевич ...КПСС-эй гэшүүндэ ...ай карточка барюул...

...СС-ай фотохронико.

Агаһаа ерэһэн бэшэг

НЭГЭ АЖАХЫН БЭРХЭШЭЭЛ

ДОГОЙ. Могойтын үргэн талатайдаар хэлэн арбаад мянган атар тарган мал һүрэглэн бэлшэдэг. Тэдэнэй эзэд—«Россия» колхозой гэшүүд. Ажалша хүдэр зон, энэ нютагайхид. Ниитынгээ ажахые эрхилхэдээ холын бодолго, тоосоо, ашаг олзотой байлгые ходоо баримталдаг. Тиимэһээл жэл ерэхэ бүриндэ колхозой ашаг олзонь улам арьбадажа, хүсэ шадалынь эршэдэжэ байдаг юм. Баялигай эзэд—колхознигуудай материальна ажабайдал улам һайжарна, соёл культурынь хэмжээн ходоо дээшэлжэ байна.

Манай колхоз Совет засагай алдарта ойн жэлые амжалта түгэсөөр дүүргэһэн юм. 1967 ондо гүрэндэ 4750 центнер һү, 4900 центнер мяха, 1520 центнер нооһо худалдажа, түсэбөө болзорһоонь гурба һараар уридшалан үлүүлэн бэелүүлһэн бэлэй. Ажалдаа шалгарһан түрүүшүүл олон. Жэшээлхэдэ, һаалишад Ханда Жамбуева, Балжит Цыренжапова, Бадара Жалсанов, Бальжинима Жамбалова, Цыцыгма Цыренжапова болон бусад—жэл соо һү һааха түсэбөө сентябриин 25-да сүм үлүүлэн дүүргээд, жэлэй эсэс хүрэтэр олон мянган литр һү түсэбһөө гадуур абаһан байна.

Эрхим хонишод Балдан Цоктоев, Бальжинима Самбаев, Дамба Лхамажапов, Аюр Тудупов гэгшэд нёдондо жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 95—97 хурьга абажа, бүрин бүтөөр түлжүүлжэ шадаа. Тиигээд хонин бүриһөө 4 килограмм нооһо хайшалһан байна.

ЭГЭЭ МҮНӨӨ үедэ колхознигууд малайнгаа үбэлжэлгые эрхимээр үнгэргэхэ, хүшэ таргыень бууруулангүй, ашаг олзо ехэтэйгээр ондо оруулхын түлөө тэмсэжэ байна. Январь һарын байдалаар колхоздомнай малай гарза хоролто болоогүй. Түл түлэг абтажа, һайнаар харууһалагдана. Малда лаб хүрэхэ үбһэ тэжээл бии. 37 мянга гаран хонин, хоёр мянгаад эбэртэ бодо мал, 76 тэмээн, 200 гаран адуун ондо орожо байна.

Алдарта ойн жэлдэ орооһо таряанай баян ургаса хураагдажа, гүрэнэй түсэб дүүргэгдээ. Хабарай тарилгада бэлэдхэл һайнаар ябуулагдана. Тарилгада хэрэглэгдэхэ зэмсэг техникын 98 процентнь заһабарилагдажа, бэлэн болоһон байна.

Эдэ дээрэ дурсагдаһан тоо, баримтанууд һаяхан болоһон колхозой тоосоото суглаан дээрэ хэлэгдэбэ. Колхозой гэшүүд хамтынгаа ажалай үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдые сэгсэлон, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлоо. Табан жэлэй гурбадахи жэлдэ ажал хүдэлмэриин үндэр амжалта туйлахаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялганууддые баталан абаба.

Д. ДОРЖИЕВ,
Могойтын районой «Россия» колхозой малшан.

МЭНДЭ АМАР, БАЯРАЙ ХАРААСГАЙНУУД

Үһөөэ сайһан, үндэр наһатайһаа өөрөө үндыжэ бирахаяа болиһон, үнгэгүй болоһон нюдэтэй үбгэнийе хараһан лэ буряад хүн үльгэршэн гэжэ һанабал, арбанай юһэн ушарта алдуу хээгүй байха. Эдир үетэнэй ухаан бодолдо эгээл нимэ шэнгеэр үльгэршэн хүн һанагдадаг, хадуугдадаг шуу. Гайхаад яалай... Зүгөөр буурал толгойтой аад, урин сэсэн нюдэтэй, уран мэргэн үгэтэй, хүнгэн солбон бэетэй, хүхюун налгай занатай, арадаа этюдник үргэлөөд, Ага, Хорёор, Ара Баргажан, Алайр Бооханоор, үнгэржэ ерэхэдээ Баунтын, Хойто-Байгалай тайгаар, Ахын голой хөөһэ бушхаһан эрьеэр ябажа ябадаг үльгэршэнийе хараа һэн гүт? Үгы һаа, танилсагты: Филипп Балдаев. Уран зурааша. Теэд танилсуулхаяа яараад яахамнайб. Юуб гэхэдэ, эдир үетэн энэ үльгэршэнтэй эртэнэй танилсажа үрдиһэн байжа магад, үшөө 1964 ондо тэрэнэй «Холтоһон Уляаһан хоёр» гэжэ үльгэрлэмэл согсолбори хэблэгдээ һэн. Үшөө нэгэ танилсаһан байһанайтнай гэршэ зүйл бии: «ФИБ» гэһэн гурбан таабарита үзэгүүдээр моторлогдоһон олон тоото шог зурагууд «Буряад үнэнэй» хуудаһа шэмэглэһэн байха. Тэрэшэлэн Буряадай номой хэблэлэй барлан гаргаһан хүүгэдэй рассказ, үльгэр, онтохонуудай согсолборинууд баһал энэ эсэхэ сусахые мэдэхэгүй уран гартай хүнэй хэшээл оролдолгын, халуун хабаадалгын ашаар сэдьхэлдэ туһаһан, сээжэдэ хадуугдаһан байха. Тиимэһээл ахамад уран зураашынгаа ажабайдалайнгаа утын замда анхарһан, үзэһэн зүйлнүүдээ үндэһэлэн, жэжэ рассказ бэшэдэг, анханда соносоһон үльгэр, онтохонуудаа шэнэлэн хөөрэдэг, тингээд тэдэнээ ондоо хэнэйшье зурагуудтай һамаржа болошогүй тон өөрын маяг хэлбэритэй, мартагдашагүй хурса зурагуудаар шэмэглэн бүтээжэрхидэг (бэшэхэ бэшэ, имагтал бүтээхэ) болоһондонь баясангүй яалтайб. Филипп Ильичэй бүтээһэн тэдэ Холтоһон Уляаһан хоёр гэжэ (Буратино эгээл һанаанда ороод орхиногүй гү?) хоёһон зугааша хүүгэд эдэ жэлнүүдэй туршада эдир буряад уншагшымнай эгээл зүрхэндэнь хүрэһэн байха. Нэгэтэ уран зураашатай уулзалган дээрэ, тэрэл Холтоһон Уляаһан хоёрой үг гарбалые удхалһан хөөрэлдөөнэй болоходо, Филипп Ильич таабаритайгаар нюдөөрөө эмнижэ: «Тэдэ хоёршни үшөө дүүнэдтэй байха».—гээ бэлэй. Харин мүнөө номой магазинай таг дээгүүр элбэгжээдхиһэн «Баярай хараасгайнууд»*) гэжэ хүүгэдэй шэнэ ном харахадаа, гаршаг дээрэнь Филипп Ильичэй нэрэ обёорходоо, үбгэн зураашын үгэ һанаандаа оруулаадхёоб. Тиимэһээл тэрэ номхониинь юрэ бусын бэлэг шэнгеэр хүлеэн абажа уншаһамни гайхалгүй. Тиихэдээ Баяр хүбүүнэй һүбэлгэн занда, алтан хараасгайнуудаар эбтэйдэ баясааб. Сэсэг үбгэнэй сэсэрхүү һанаатай хаанние торгоһондо урмашааб. Поён билдагууша хоёрой нохойн нэрэ зүүжэ олоной наадан болоһондо эльгэ хатааб. Баатар Далай гэжэ хоёр хүбүүдэй эндүүржэ эбээ таһарһан аад, эблэрһэндэнь хүхеэб, шубууд, ангууд тухай сэсэн хөөрөөндэ обтооб. Балсан үбгэн Шотоолой хоёрой нухэсэһэндэ һанаагаа дүүрээб. Хурсаар, хүнэй анхарал агшам зуурашье алдууламгүй татамаар бэшэгдэһэн, тэрэ мүртөө угаа олон, ухаан бодол түгэс зурагуудаар шэмэглэгдэһэн энэ номһоо үлүү бэлэг үхибүүдтэ хаанаһаа ололтойб. Гэхэтэй хамта һургуулиин бага наһанда ябаһан хүүгэдтэ зорюулагдаһан энэ номые Буряадай номой хэблэл үшөөл хайхарамжа багатайгаар барлаа гэжэ һанагдана. Нэн түрүүн муу шанарай саарһан дээрэ хэблэһэниинь ойлгогдоногүй, тэрэшэлэн гансашье гаршагынь бэшэ, мүн доторойньшье зурагуудые элдэб үнгөөр барлахаяа яагаа гээшэб? Хара сагаан хоёр үнгэ номойнь доторой удха баримталнагүй бишүү. Редактор Ш. Нимбуев өөрөө хүүгэдэй олон номуудай автор тула согсолбори соо ороһон зүйлнүүдыень эмхилэлгэдэ, онтохониинь онтохон тээшэнь, рассказуудыень рассказуул тээшэнь илгаи, амяарлан барлалгада. «Борбилоо поён» гэжэ онтохоние шэнэ хуудаһанһаа эхилэлгэ гэхэ мэтэдэ гар хүрэхэ ёһотой байгаа гэжэ һанагданал даа, теэд тингээгүй байшоо. Ангууд тухайшье рассказуудыень амяарлабал, удхатай һэн. Үшөөшье хэлэхэ болоо һаа, нимэ олон янзын зүйлнүүдые худхангүй, гансал ангууд тухай рассказуудыень, үгышье һаа, онтохонуудыень туд тудтань ном болгоод, үшөөшье үнгэтэ зурагуудые нэмээбэл, бүришье һонирхолтой болохо һэн. Тиихэдэ Ф. Балдаев шэнэ зурагуудые нэмээн зурахаһаа арсаха байгаа аал?

...Уран зурааша Филипп Балдаевай шэнэ ном «Баярай хараасгайнууд» гэжэ нэрэтэй. Зарим тэды шүүмжэлхы һанамжаяа ниитэлээшье һаа, юрэнхы дээрэнь энэ номой гараһанда үнэн зүрхэнһөө баясаад, үбгэн зураашадаа амжалта, шэнэ номуудые хойно хойноһоонь һубарюулхые хүсэхэ зуураа: «Мэндэ амар, Баярай хараасгайнууд,—гэжэл хэлэхэмни энэл даа.— Үшөөшье олоноржо, үдэжэ, үдэеэ нэмэжэ байгыт».

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

*) *Ф. Балдаев. Баярай хараасгайнууд. Улаан-Үдэ, 1967 он.*

Үбэлэй X Олимпиада ✻ 1968 ✻ Гренобль

Һүүлшын метр хүрэтэр

ГРЕНОБЛЬ. Манай санашад 4×10 гэһэн эстафетэ дамжуулхадаашье, конькигааршье урилдахадаа нэгэншье шагнал абангүй Олимпиин наадаанай эосхон хүрэжэ ерэһэниинь гэмнэлтэй. Санаар 39 километрэй зайда урилдаһан манай спортсменүүд түрүүшын һууринуудай нэгые эзэлхэ аргатай байһан. Зүгөөр һүүлшын тулалдаанай зүргэ дээрэ Вячеслав Веденинтэй сүг финн Ээро Мянтюрант ана-мана тулалдаһаар гаража ерэв. Финишһээ 70 метр шахуу зайн үлөөд байхада, Мянтюрант ехэ [illegible] алхамуудые хэ хэһээр, манай [illegible]ременийе хойноо оруулжархёо. Мурысөөнэй дүн гаргахада, Норвегиин команда зайгаа хоёр час 8 минута 33,5 секундэ соо гаталжа, алтан медаль абаха болоно. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Швециин, Финляндиин командануд эзэлһэн. Манай командын санашад дүрбэдэхи һуури эзэлһэн байна.

ГУРБАДАХИ АЛТАН МЕ[ДАЛЬ]

Хадатай газарта хурдан солбоноор урилдадаг Францийн 22 наһатай санашан Мариэль Гойчель гэгшэ Шамрусида үнгэргэгдэһэн слалом мүрысөөндэ шалгаржа, Олимпиин наадаанай алтан медаль абаха болобо. Энэнь наада үнгэржэ байһан ээдэй олоһон гурбадахи алтан медаль болоно. Санаар үнгэргэгдэһэн наадаанай дүн гаргахада, Гойчель 85,86 секундэ харуулжа, бултаниие ахиһан байна. Энэнь наада үнгэргэжэ байһан ороной гурбадахи алтан медаль болоно. Эрхимлэгшэһээ 0,29 секундаар хожомдожо финишэдэ ерэһэн дэлхэйн чемпион Нэнси Грин (Канада) гэгшэ мүнгэн медальда хүртэбэ. Франциин нүгөөдэ санашан Анни Фамоз гэгшэ 87,89 сек[унда] ... бронзо ... бэ.

Манай мурысөөн... саһан са... рабагүй. ... дархи ... һоо ... Ирина ... 19-дэхи ... Ленинград... ка Аль... аяар 25-д...

ШАРГААР УРИЛДАА[Н]

Шаргаар һолжорон урилдагшадай зүрхэ сэдьхэл буляаһан Тобоггон хадада хэдэн үдэрэй туршада һонирхолтой мурысөөн үнгэргэгдэжэ байнхай. Зүгөөр эдэнэй хэниинышье эрхимлэжэ, медальда хүртөөдүй ябана. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа ГДР-эй спортсменкэнүүд — Инсбругта үнгэргэгдэһэн Олимпиин наадаанай чемпион 26 наһатай Ортрун Эндерлейн, Анна-Мария Мюллер гэгшэд бараг һайн наадажа ябаһан юм. Һүүлдэ мэдэн гэһээ эдэнэрэй шаргануудай подрозь хурсадхагдаһан байшоо. Энэнь мурысөөнэй гуримда таарахагүй дээрэһээ эдэнэр наадан[һаа] гара[...] болошоо. ... лиин спо... Лехнер ... на.

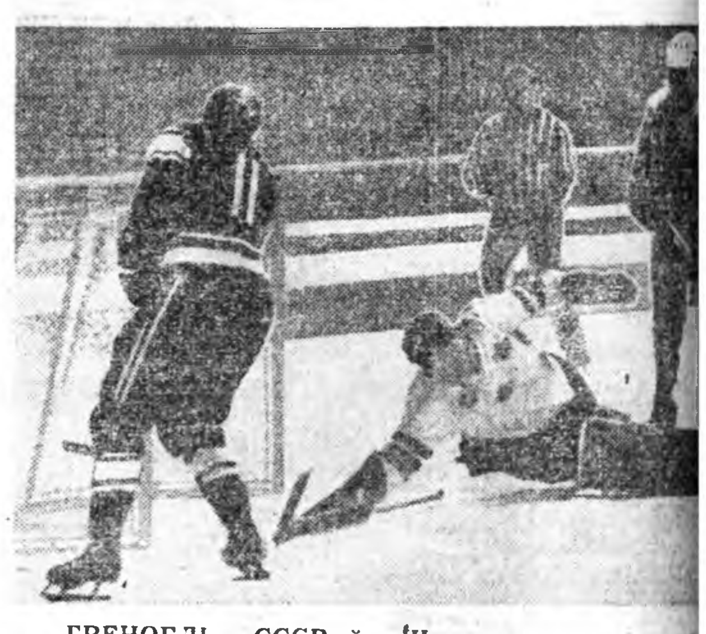
Эрэшү... бач наад... риин ту... ред Ш... нэгэн бо...

БРОНЗО МЕДАЛЬ АЛДАГ[ДАБА]

ГРЕНОБЛЬ, февралиин 14. (ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд В. Евсеев, Н. Киселев, Ю. Хромов). Олимпиин наадаанай юһэдэхи үдэрэй үглөөгүүр бүрхэг, дулааншье үдэр болоо. Энэ үдэр конькишад Мистраль паркын сэгүүр дээрэ 500 метрэй зайда урилдаба. Энэ зайда урилдагшад соосоо Баруун Германиин Мюнхен городой студент Эрхард Келлер шалгаржа, алтан медаль абаха болобо. Норвегиин конькишан Магне Томассен, Инсбругта болоһон Олимпиин наадаанай чемпион Терри Мандер Мотт гэгшэд адли саг—40,5 секунда харуулжа, мүнгэн медаль абаһан байна.

Удаадахи—бронзо медаль хэдэн часай туршада манай спортсмен Евгений Гришин абахаар болоод байһан. Тэрэ энэ зайгаа 40,6 секунда соо гаталһан юм. Һүүлшын урилдаанда гараһан Макдермотт Гришинэй сагые һайжаруулжа, манай спортсмен дүрбэдэхи һуурида ... 1956, 1960 онууд[ай] ... наадануудай чемп[ион] ... 1964 ондо мүнгэн ... Евгений Гришин э... данда түрүүшынхэ ... үлэһэниинь харамт... мандын залуу ... СССР-эй чемпион В... тов, Анатолий Леш... хэзээ хэзээнэйхиһээ ... даа гэжэ тэмдэглэ... бирскһээ ошоһон ... пешкин зайгаа 41,[...] гаталжа, арба нэгэ... туригдэһэн. Нүгөө... һоһоо ерэһэн сту... 41,4 секунда ха... 18-дахи һуури эз...

Эта зайда урил... гай Валерий Капла... зайе 41,6 секунда ... хорин нэгэдэхи һ... байна. Тингэжэ ... шад богони зайда ... энэ наадаанда түрү... пиин наадаанай ша...

ГРЕНОБЛЬ. СССР-эй, Швециин хоккеистнүүд[эй] ... 3:2 тоотойгоор совет команда илаһан байна. Зура[г дээрэ:] ... дүүдэй ворота руу А. Фирсов (11-дэхи номер) шайба ...

ТАСС-ай фото.

Дунда һургуули дүүргэжэ, болбосоролгын аттестат абаһан ба хамта һураһан, ханилһан нүхэдөө, заалгаһан багшанараа манай эдиршүүл мартадаггүй, ходоо зүрхэндөө хадаталжа ябадаг. Дунда һургуули дүүргэлгэ —тэдэнэй эгээл мартагдашагүй, баяртай һайндэрнүүдэй нэгэн гээшэ.

Ажабайдалай үргэн зам дээрэ һалижан гараһан залуушуул холо, ойрын газарнуудта хүдэлжэ, һуража байбашье, хожомынь түрэл һургуулидаа сугларан ерэдэг. Ажал хүдэлмэри, һуралсал, хуби заяан тухайгаа һонирхолтойгоор багшанартаа, нүхэдтөө хөөрэжэ үгэдэг гоё һайхан заншалтай бшуу. Нимэ уулзалганууд республикымнай олон һургуулинуудта үнгэргэгдэдэг.

Мэнэ һаяхан Улаан-Үдын 3-дахи һургуули дүүргэгшэд заншалта уулзалгаяа баяр баясхалантайгаар үнгэргөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1)Хани нүхэдэй баяртай уулзалга.

2) 11 «в» класста хамта һуража гараһан хани басагад. Түрүүшын рядта—(зүүн гарһаа) Эрхүүгэй мединститудай III дахи курсын студентка И. Воронова.

А. ВОРОНОВ, С. КОНСТАНТИНОВ гэгшэдэй фотонууд.

Шатар

ХЭНИИНЬ ШАЛГАРАГША ААБ?

Шатараар «Труд» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн городой шатаршадай дунда үнгэргэгдэжэ байна.

Шэлэй заводой түлөөлэгшэ Бидогаев Свиркуновтой удаахан тулалдаһанай һүүлээр, алдуу хэжэ шүүгдэшоо. Цыренов яһала барагаар наадажа байгараа, тулалдаанай түлэг дунда һуларжа, зэбсэгээ хуряаха баатай болоһон байна. Медведев тактическа арга мэхэ хэжэ, Гавриловые гэнэдхэжэ байгаад, хүнгэхэнөөр шүүгээ. Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Виктор Ильин Садыков хоёр тэнсээбди гэжэ наадаанай таблицада гарнуудаа табиа. Эдэ хоёр хоюулаа «Электромашина» заводой шатаршад. Мүн Иданов Гурский хоёрой наадалга тэнсэлгээр дүүрэһэн. 43-дахи һургуулиин һурагша Толя Зубарев Худяковтой наадахадаа, тэрээнтэй тэнсэхые эрмэлзэн, ниилээд тулаа. Зүгөөр 90-дэхи ябадалдаа бирахаяа болиһоноо мэдээрээ.

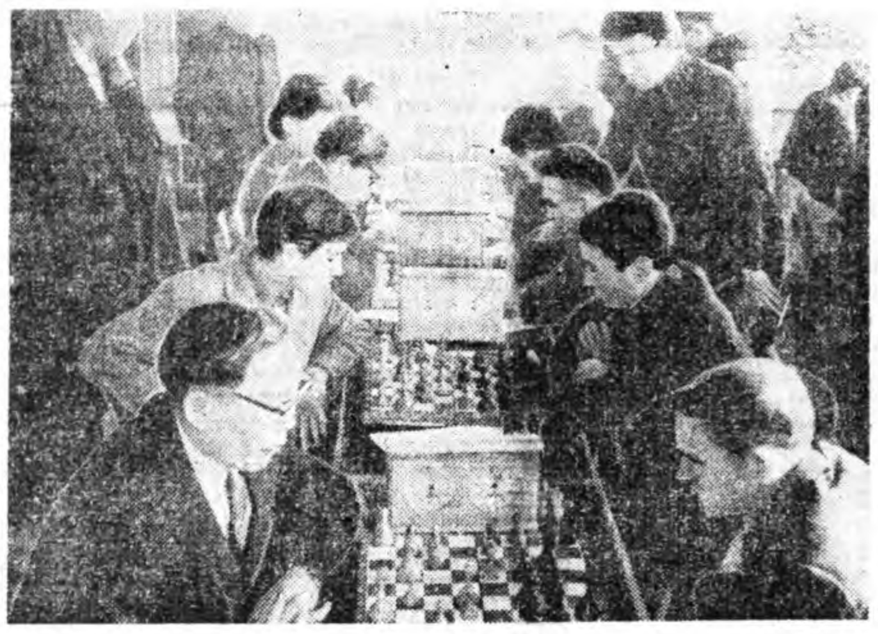
Табадахи наадан. Энэ наадаанда Толя Зубарев Цыреновтэ шүүгдэһэн, Ильин Медведевые шүүһэн байна. Бэрхэ шатаршан Гаврилов Идановта шүүгдэһэнээ мэдэржэ, гарынь бариба. Хюлгэ дээрээ ноёдтой үлэһэн шатаршад Бидогаев —Нефедьев, Гурский—Сверкунов гэгшэдэй наадан тэнсэлгээр дүүрэбэ.

Зургаадахи наадаанда эдир шатаршан Толя Зубарев Нефедьевые шүүжэ, түрүүшынгээ илалта туйлаба. Бидогаев хүрэһөөр добтолжо ороһон аад урагшагүйдэжэ, Гурскида партияа алдаһан байна. Наадаанда түрүүлжэ ябаһан Садыков Цыреновэй «армида» шангa сохилто хэжэ, гоёхоноор шүүбэ. Худяков Медведевтэ илагдаһан, Ильин Идановые шүүһэн.

Шатаршадай долоодохи наадаанда һурагша Зубарев балай тулалдааншьегүй, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябаһан Садыковта шүүгдөө. Гурский, Нефедьевтэй наадаһан партияа тэнсэлгээр дүүргэһэн байна.

Долоодохи уулзалгын һүүлээр Ильин 6-һаа 5,5, Садыков 5-һаа 4,5, Гурский 7-һоо 4,5 очкотой болоод түрүүлжэ ябана.

А. МИХАЙЛОВ.

Зураг дээрэ: шатаршадай наадан харуулагдана.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ЭДИР ХИМИГҮҮДЭЙ ҮДЭШЭ

Нарһатын Куйбышевай нэрэмжэтэ дунда һургуулиин 7—8-дахи классуудай һурагшад эдир химигүүдэй үдэшэ һонирхолтойгоор үнгэргэбэ.

«Хими гээшэ юун бэ?» гэһэн элидхэл 8-дахи классай һурагша Наташа Аверичева хээ. Тэрэ арадай ажахыда химиин ямар удха шанартай байһан тухай, тэрэнэй саашанхи хүгжэлтын арга боломжо тухай тодорхойгоор хөөрэһэн байна.

Һүүлээрнь химическэ кружогто хабаадалсадаг бүлэг һурагшад химиин багша Д. Ц. Эрдынеевагай хүтэлбэри доро химическэ зарим тэды туршалга харуулаа.

Гадна химическэ темэтэй викторина эмхидхэгдэһэн байна.

В. БАЙБОРОДИН.

ШЭНЭ КАФЕ

Загарайн аймагай Онохой тосхондо 50 хүнэй нэгэ доро һуужа эдеэлхэ «Елочка» гэжэ кафе нээгдэбэ. Доторoo уужам, һаруул тэрэ байшан соо ороходо, таатай зохид. Энэ кафе үдэрынь столово болгогдон, хүдэлмэрилэгшэдые хооллуулна. Үдэшэндөө хүнүүд тэндэ сугларжа, ... һуужа амардаг, эдеэ[...] дуунай аялга шагна[...].

Кафегэй хүдэлмэри[...] бүхэнэйнгөө даалта[...] дүүргэнэл.

Л. МИ[...]

УУЛЗАЛГА БОЛОБО

Орлигой дунда һургуулиин тогтоһонһоо хойшо тэрэниие олон хүнүүд дүүргэжэ, ажабайдалай үргэн замда гараа. Һургуули дүүргэгшэдэй дунда багшанар, врачнар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон бусад олон. Жэшээлхэдэ, багшанар Е. Д. Патархеева, А. Ш. Аюшеева, Е. А. Мункоева, Л. И. Дугарова, врачнар В. С. Дарбакова, М. Д. Сындеева, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд В. Л. Манханов, Д. Д. Хаптагаева, ...маева, инженернүүд ...пов, Г. Дунцаева ба ... нүхэд нютагтаа хү[дэлнэ].

Һургуулидаа тэрэни[ие дүүргэг]шэд, мүнөөшье һур[...] сугларaa. Энэ хани [уул]залга дээрэ мэргэжэ[...] үгэнүүд яһала ... Түгэсхэлдэнь һ... һонирхолтой наада ...

В. ГА[...]

УРДА ВЬЕТНАМДА АРБАН ҮДЭРЭЙ ТУРША СОО БОЛОҺОН БАЙЛДААНУУДАЙ ДҮНГҮҮД

ХАНОЙ. (ТАСС). Январиин 31-һээ февралиин 9 хүрэтэр Урда Вьетнамай патриодууд Сайгон-Зядинь шадар хэдэ хэдэн дайшалхы ябуулгануудые амжалтатайгаар хэжэ, дайсанай 10 мянга гаран солдадые, тэрэ тоодо 3 мянган американецые хүлһөөнь буулгаа. 200 шахуу американ самолёт буудуулан унагаагдаа, газар дээрэ гэмтээгдээ, 600 гаран сэрэгэй машина, тэрэ тоодо 200 шахуу танк ба бронетранспортёр усадхагдаа гээд Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын армиин верховно командовани мэдээсэнэ.

Арбан үдэрэй добтолгын үедэ революционно зэбсэгтэ хүсэнүүд хүн зоной дэмжэлгэтэйгээр Сайгон-Зядинь районуудахи дайсанай политическэ ба сэрэгэй шухала эмхи зургаануудые, сэрэгэй шухала баазануудые добтолоо гээд коммюнике соо заагдана.

Патриодуудай дайшалхы амжалтануудай ашаар городой элдэб районуудай хүн зон туһамаршадай албан захиргаае усадхажа, өөһэдын захиргаанай органуудые байгуулжа шадаа. Тиихэтэй хамта американ эзэрхэг түримхэйнүүлтэн, тэдэнэй хүлһэншэдтэй эсэргүүсэн хэгдэһэн тэмсэлэй үедэ национальна ба эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй союз Сайгондо байгуулагдаа. Энэ хадаа интервентнүүдтэ эсэргүүсэн, ороноо абархын түлөө тэмсэлшэдэй зэргые үргэдхэн бэхижүүлээ гээд коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Туһамаршадай армиин хэдэн мянган офицер ба солдат, полицинхид, туһамаршадай албан захиргаанай хүдэлмэрилэгшэд арадай тала руу ороһон байна.

Уругвайн ажалшадай газетын ой

МОНТЕВИДЕО. (ТАСС). «Популар» газетын—Уругвайн Коммунис партиин органой байгуулагдаһаар 11 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан эндэ февралиин 10-да болоо. Хүдэлмэришэдэй, элдэб ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд суглаанда хабаадаа.

Уругвайн ажалшадай национальна конвентын түрүүлэгшэ Хосе Делиа сугларагшадай үмэнэ үгэ хэлээ. «Популар» хадаа Уругвайн хүдэлмэришэн ангиин аша туһые харагша, дура хүсэлыень мэдүүлэгшэ, американ монополинуудай эзэрхэлгэдэ эсэргүүсэн хэдэг тэмсэлэйнь зэбсэг болоно гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Газетын директор Эдуардо Виера мүн лэ суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

Израиль шэнэ харата ааша гаргаба

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Аль-Маджамех гэжэ хүүргэһээ урагшаа дүрбэн километрэ байдаг Иорданиин ажаглалтын постые Израилиин сэрэгүүд февралиин 12-ой үглөөгүүр буудаа. Энээн тухай Иорданиин сэрэгэй түлөөлэгшын мэдүүлгэдэ үндэһэлэн, ЮПИ агентствын корреспондент Амманһаа дамжуулна.

Иорданиин тала урдаһаань харюусан буудаа. Буудалдаан 30 минутын турша соо үргэлжэлһэн байна.

ХИЛЫН ГААНАҺАА

Телефон ✻ Телеграф ✻ Радио

Уласхоорондын эрхэ бүдүүлигээр эбдэбэ

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха тушаа 18 гүрэнэй комитедтэ байлсадаг Советскэ Союзай түлөөлэгшэ А. А. Рощин гэгшэ ядерна буу зэбсэг тээһэн самолёдуудай өөрынгөө гүрэнэй хилэһээ саана гаража нисдэхэ ябадал хорихыень эриһэн байна.

Гренландиин эрье шадар ядерна бомбо тээһэн американ бомбардировщигой аюулда ороһон тухай дурсаха зуураа, Холбоото Штадууд уласхоорондын эрхэ болон элдэб договорнуудай ёһоор бэе дээрээ даажа абаһан уялгануудаа бүдүүлигээр эбдэбэ гээшэ гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Сэрэгэй албанһаа зугадана

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Вьетнамдахи дайн байлдаанда дурагүйлхэлгэ, холын Вьетнамай ой тужа соо хосорон үхэхэһөө һүрдэн айлта юундэ хүргэнэб гэхэдэ, Америкын зэбсэгтэ хүсэнүүдһээ тэрьедэн зугадалга олон болоjо байнхай.

Корреспондентнүүдэй нэтэрүүтээр хэһэн асуултануудта харюусахадаа, Пентагон ингэжэ мэдээсэ. 1966 оной июниин 30-һаа 1967 оной июниин 30 хүрэтэр имагтал хуурай газарай сэрэгэй частьнуудһаа зугадаһанай түлөө 86 хүн, далайн пехотоһоо—68 хүн сүүдлэгдэ.

Уэстморленд шэнэ сэрэгүүдые эльгээхэ эрилтэ хэнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Бүри һаяар үшөө 25 мянган солдат ба офицерые Урда Вьетнам эльгээхэ тухай Урда Вьетнамдахи американ сэрэгүүдэй командалагша генерал Уэстморленд Сагаан байшанда эрилтэ хээ. Энээн тухай «Уолл-Стрит джорнел» газетын Вашингтондохи корреспондент мэдээсэһэн байна.

Американ армиин 10.500 солдат ба офицерые Урда Вьетнам эльгээхэ тухай февралиин 13-да гаргагдаһан шиидхэбэри юун тухай гэршэлжэ үгэнэб гэхэдэ, генерал Уэстморлендын тус эрилтые США-гай правительство дүүргэхэ һанаашалгатай.

Газетын корреспондентын бэшэһэнэй ёһоор, Урда Вьетнамдахи американ армиин тооe 600 мянган хүн хүрэтэр олон болгохо тухай США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабуудай начальнигууд эрилтэ хэнэ. Американ армиин тооe олон болгохын тулада хуурай газарай сэрэгүүдтэ жэнхэни алба хэхын тулада резервистнүүд нэмэжэ татагдаха.

Грециин патриодууд тэмсэһээр

РИМ. (ТАСС). Фашис диктатурада эсэргүү тэмсэл Грецидэ замханагүй. Грециин патриотическа фронтын нюусаар гаргадаг бюллетениие «Унита» газетэ абаһан байна. Налог татаха шэнэ кодексые хүсэндэнь оруулха гэжэ хараалагдажа байһантай дашарамдуулан, «Акрополис» гэжэ газетын типографиин хүдэлмэришэд буруушаалгын забастовко соносхоо гээд бюллетень соо хэлэгдэнэ.

Сэрэгэй бүлэгэй засаг түрэдэ эсэргүүгээр хүсэ шадалаа элсүүлхын тулада Афинын университедэй студентнүүдэй «Ригас Ферраиос» гэжэ нюуса организаци эдэбхитэйгээр ябуулга хэнэ. Энэ организаци плакадуудые, хуудаһануудые гэр, хашаагай ханануудта няана, буруушаалгын тэмдэг болгон лекцинүүдтэ ошонгүй байхыень студентнүүдые уряална.

Патриотическа фронт хадаа диктатурада эсэргүүсэдэг бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэлтэй байхань шухала гээд тусгаар онсолон тэмдэглэнэ, полковнигуудай засаг түрэтэй эблэрхэ гэжэ Холбоото Штадуудай дэмжэлтэтэйгээр хаанай хэжэ байһан һэдэлгэнүүдые эрид шангаар буруушаана.

МДФЖ мэдүүлгэ хэбэ

БЕРЛИН. (ТАСС). Американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү тэмсэл хэхэдээ, Урда Вьетнамай патриодуудай туйлаһан амжалтануудые Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федераци ехээр һайшаан дэмжэнэ гээд Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын Эхэнэрнүүдэй союзда МДФЖ-гэй секретариадай эльгээһэн телеграмма соо хэлэгдэнэ.

Национальна сүлөөрэлгын фронтын хүтэлбэреэр американ интервентнүүдые намнан гаргахаар, Сайгоной засаг түрэһөө сронoo сүлөөлхөөр Урда Вьетнамай хүн зоной хүсэд шууд шиидэнги байһые дайсанда эсэргүүгээр хэгдэһэн сохилтонууд бүхы дэлхэй дээрэ үнэмшэстэйгөөр харуулба гээд телеграмма соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

МДФЖ хадаа Вьетнамда американ сэрэгэйхидэй хэжэ байһан гэмтэ ябуулгануудые уур сухалтайгаар шоо үзэнэ, вьетнам арадай тэмсэлдэ ехээр талархажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ажалшадай бэшэтүүдтэ Ленин шэнгеэр хандаха» гэһэн Н. Б. Пивоваровай статья. Арадай хиналтын эдэбхитэдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай Указ. «Знание» бүлгэмэй конференци тухай мэдээсэл. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хууда[һанда]: хиналтын органуу[д...] ойдо зорюулагдаһа[н ...]нууд.

Гурбадахи хууда[һанда]: ... эй Зэбсэгтэ Хүсэн[...] лэй ойдо зорюула[гдаһан ...] гутовай очерк. «...» долгин соогуур...» ... материал.

Дүрбэдэхи хууда[һанда]: саанаһаа абтаһан ... Нютаг нютагай һон[...]

Редактор Ц. Ц. [...]

Манай адрес, телефо[н]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редакт[ора ...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. ре[дактора ...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секрет[аря ...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйс[тва ...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышл[енности ...] строительства—61-35, советского строительства и б[ыта ...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—[...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, [...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати [при Со]вете Министров БурАССР

Н-01370.